

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

III РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 6

София, петък, 16 ноемврий

1933 г.

8. заседание

Срѣда, 14 ноемврий 1933 година.

(Открито отъ подпредседателя Н. Шоповъ въ 16 ч. 40 м.).

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители	97	ския съветъ въ гр. Ески-Джумая. (Съобщение)	97
Питане отъ народния представителъ Д. Свиначевъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народ- ното здраве относно неутвърждаването на но- воизбраното постоянно присѣствие на общин-		Проектоотговоръ на тронното слово. (Първо четене — продължение разискванията)	97
		Дневенъ редъ за следващото заседание	118

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито. Присѣствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Апостоловъ Драгомиръ, Ачковъ Димитъръ, Бончевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Василевъ Григоръ, Ганевъ Георги, Ганчевъ Миню, Георгиевъ Павелъ, Джанкардашлийски Димитъръ, Димитровъ Захари, Димчевъ Василь, Думановъ д-ръ Никола, Игнатовъ Тодоръ, Казанаклиевъ Георги, Калиновъ Благой, Капитановъ Анастасъ, Кирковъ Кирко, Кирчевъ Стефанъ, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Лѣкарски Иванъ, Маджаровъ Жеко, Марковъ Цоло, Орозовъ Александъръ, х. Петковъ х. Георги, Петровъ Дойчинъ, Савовъ Николай, Стамболиевъ Никола, Статевъ Христо, Христовъ Димитъръ, Цановъ д-ръ Асенъ, Чолаковъ Христо, Юртовъ Георги и Якимовъ Тодоръ)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

На г. Ради Василевъ — 1 день;
На г. х. Георги х. Петковъ — 1 день;
На г. Стойне Ризовъ — 1 день;
На г. Василь Василевъ — 1 день;
На г. Костадинъ Караджовъ — 2 дена;
На г. Николай Лунговъ — 2 дена;
На г. Димитъръ Ачковъ — 3 дни;
На г. Борисъ Недковъ — 3 дни;
На г. Иванъ Ангеловъ — 3 дни;
На г. Никола Стамболиевъ — 3 дни и
На г. Иванъ п. Рачевъ — 4 дни.

Постѣпило е питане отъ народния представителъ г. Добри Свиначевъ до г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно неутвърждаването на новоизбраното постоянно присѣствие на общинския съветъ въ гр. Ески-Джумая.

Това питане ще се изпрати на съответния министъръ, за да отговори.

Пристъпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ: първо четене отговора на тронното слово — продължение разискванията.

Има думата народниятъ представителъ г. Стоянъ Омарчевски.

С. Омарчевски (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Разискваме по отговора на тронното слово, съ което бѣха открити заседанията на третата редовна сесия на XXIII-то обикновено Народно събрание. Азъ си давамъ точна смѣтка, отъ една страна, за моментитѣ, които преживява нашето отечество и, отъ друга страна, за важността на проблемитѣ, които се разискваха, тукъ отъ преждеговорившитѣ оратори, а така сѣщо и на въпроситѣ, които сѣ поставени въ самото царско слово и отговора на туй слово. Азъ зная, че, като се качвамъ на тая трибуна, трѣбва да бѣда добросъвестенъ изпълнител на своя дългъ и на дадената клетва като народенъ представител, и ще се помъча, доколкото силитѣ и знанията ми позволяватъ, да разгледамъ нѣколко отъ поставенитѣ въ отговора на тронното слово въпроси.

Ето трета година вече откакъ правителството на Народния блокъ управлява България, Ето трета година вече откакъ то ръководи сѣдбинитѣ на тази страна. Правителството на Народния блокъ дойде следъ една реално проявена народна воля на 21 юний 1931 г. Но колкото величественъ бѣ подвигътъ, който българскиятъ народъ извърши на 21 юний като мина презъ стражарскитѣ нагайки, презъ стражарскитѣ сабли, презъ нечути насилия и тероръ, колкото, казвамъ, величественъ бѣше този подвигъ на 21 юний, толкова днесъ разочарованието у народа е извънредно голѣмо и подвигътъ толкова много помраченъ. Защо подвигътъ на 21 юний бѣше толкова много величественъ? Защо този подвигъ заслужаваше и заслужава удивление, учудване?

Между партиитѣ, които съставляватъ Народния блокъ, безспорно, всепризнато е, че основниятъ елементъ, най-голѣмата и постоянна обществена сила, която е неговъ съставна частъ, бѣше и си остава Българскиятъ земеделъски народенъ съюзъ Презъ 8-годишното управление на Демократическия сговоръ, кога самостойно, кога въ коалиционно действие, Българскиятъ земеделъски народенъ съюзъ се борѣ за по-другъ редъ и за по-другъ вървежъ на събитията въ България. Земеделъскиятъ съюзъ преди 21 юний раздѣли своитѣ политически противници на две. Съ едни отъ тяхъ той сключи съглашение за едно коалиционно изборно действие, а противъ други, които управляваха, той отпочна борба. Живъ и прѣсентъ бѣше въ народното съзнание споменътъ за онѣзи дни, презъ които управляваше Земеделъскиятъ съюзъ,

1920—1923 г., и благодарение на този живъ и прѣсентъ споменъ въ съзнанието на народа, благодарение на тази постоянна обществена сила, каквато представляваше и предствлява Земледѣлскиятъ съюзъ и малочисленността на кадритѣ на всички останали политически партии, които вѣдѣоха въ изборно съглашение на 21 юний, благодарение на туй, казвамъ, Земледѣлскиятъ съюзъ се явяваше и се явява като основенъ елементъ на една величава борба, която бѣше изнесена на 21 юний и, следователно, като основенъ елементъ на Народния блокъ и на правителството, което се излъчи отъ него на 28 юний 1931 г.

Величественъ бѣше подвигътъ на 21 юний заради туй, защото страдалията на Българския земеделски народенъ съюзъ, на земеделския народъ до 21 юний бѣха извънредно голѣми. Правителството на Демократическия сговоръ презъ своето 8-годишно управление, макаръ и въ известни моменти нѣкои негови части, нѣкои негови елементи да бѣха ентузиазирани отъ желанието, отъ намѣренieto да бѣдатъ полезни и тѣ съ известни реформи, за да облекчатъ положението на народа, въпреки тѣзи пробѣсти въ известни моменти у нѣкои сѣди на Демократическия сговоръ, неговото правителство не можа да даде реални и осозателни резултати, за да се облекчи положението на българския народъ. Този народъ още въ утрото следъ 9 юний бѣше намразилъ тая власт, която по насилствени начини, чрезъ непозволени отъ конституцията методи и сѣдства се добра до властѣта, за да даде презъ 8-годишното си управление едно законодателство, което допринасяше максимумъ блага за икономически силнитѣ и потѣпваше икономически слабитѣ, икономически немощнитѣ.

Вънъ отъ цѣлата стопанска политика на правителството на Демократическия сговоръ до 21 юний, която, както казахъ, имаше задача да облагодетелствува икономически силнитѣ, вънъ отъ финансовата гибелна за държавата политика, която се характеризира съ сключването на два заема — тѣй наречениятъ хуманитаренъ, бѣжански заемъ и стабилизационниятъ заемъ — заеми, които кастуватъ независимостта на българската държава, накрѣпването на нейния държавенъ суверенитетъ, залагането на българскитѣ съобщителни сѣдства подъ чужда команда, въобще вънъ отъ цѣлата тая политика, която целѣше да облагодетелствува икономически силнитѣ за смѣтка на икономически слабитѣ, единъ политически гнетъ царѣше въ цѣлата страна. Правителството на Демократическия сговоръ, което не се ползуваше абсолютно съ никакво достѣние, което не се крепѣше абсолютно на никаква любовъ отъ страна на българския народъ, си служеше съ изключителни закони и наредби, съ административни актове, които имаха за задача да залушатъ всѣка свободна проява на народната воля и да разпнатъ на кръстъ този голѣмъ колосъ, който се казва Земледѣлски съюзъ. Сѣхашъ новата власт, която дойде следъ 9 юний, имаше схващането, имаше разбирането, че чрезъ усмирителнитѣ методи, чрезъ избиването най-интелигентнитѣ хора на Земледѣлски съюзъ и чрезъ физически тероръ ще може да се сплани българскиятъ народъ и да се разстрои Българскиятъ земеделски народенъ съюзъ. Новсуге! Напразни бѣха усилията на бившето правителство да се сломи съпротивителната сила на Земледѣлския съюзъ.

Противъ Земледѣлския съюзъ въ миналото, презъ 8-годишното управление на Демократическия сговоръ, бѣха хвърлени най-жестоки и най-свирепи обвинения. Той бѣше изкаранъ, че е атакъ на разтурената Комунистическа партия; той бѣше изкаранъ, че е въ единенъ фронтъ съ нея и че, бидейки такъвъ, представлява опасностъ за европейския миръ. Съ туй се целѣше да се оправдаятъ всичкитѣ ония репресивни мѣрки, всички ония насилия и терорътъ, на който бѣше подложенъ Земледѣлскиятъ съюзъ. Вънъ отъ 30-тѣ хиляди жертви, между които се броятъ най-първоизвани апостоли на земеделското свѣтовно аграрно движение, и убийството на нашия безсмъртенъ учител Александъръ Стамболийски, вънъ отъ посегателството на безбройно число органи на публичната властъ до 9 юний и на множество народни представители и бизнис министри, посетна се и на милиони граждани, единственото престѣпление на които бѣше, че бѣха активни членове на Земледѣлския съюзъ. Но въпреки всичко туй, въпреки икономическата, стопанска и финансова разорителна и съскпателна за българския народъ политика, въпреки изключителнитѣ закони, наредби и административни актове, съ които се целѣше да се сломи всѣко проявление на свободна воля отъ страна на Земледѣлския съюзъ, този съюзъ, бидейки една постоянна обществена сила въ нашия животъ, съ едно по-високо порасло съзнание, се яви предъ уритѣ чрезъ едно коалиционно действие, заедно съ други партии, като Народенъ блокъ, за да събори

по миренъ, конституционенъ начинъ една власт, която наистина представляваше една държавна, една обществена опасностъ за България. И колкото бѣше, казвамъ, величественъ този подвигъ — защото теглото, игото, въ което се намираше българскиятъ народъ до 21 юний, бѣше голѣмо — толкова днесъ, две и половина години, ето три години откакъ управлява Народниятъ блокъ, разочароването е по-страшно и по-голѣмо и подвигътъ много по-мраченъ.

Наистина, трѣбва да се признае, че правителството на Народния блокъ не е единствено виновно за днешното положение, въ което се намира нашата държава. Трѣбва да се признае, че разстроениитѣ държавни финанси, че разстроеното държавно и частно стопанство не е резултатъ на 2½ или 3-годишната дейностъ на правителството на Народния блокъ. Това е абсолютно вѣрно. Обаче макаръ и правителството на Народния блокъ, което пое властѣта следъ 21 юний, да имаше прѣвъ дългъ да излѣзе да каже на българския народъ какво е намѣрило, какво наследство то приема, макаръ, казвамъ, да бѣше неговъ дългъ да оповести на българския народъ тежкото положение, въ което се намираше държавата, за да се знае отъ всѣкого какво е положението, което се заварва отъ новото правителство, и какво му е било остееено, макаръ това да не бѣ сторено, обаче зная се, че усилията за заздравяване на нашето държавно стопанство, усилията за заздравяване на частното стопанство на българския народъ не сѣ таква, не сѣ толкова голѣми, за каквито се говори въ царското слово и въ отговора на царското слово. Дългъ бѣше на правителството, казвамъ, следъ 21 юний да назначи една съдебна анкета, една комисиия отъ вещи и компетентни лица, отъ касационни сѣди или други лица, макаръ и безпартийни, които да покажатъ на българския народъ разхищението на държавнитѣ финанси, на държавния апаратъ, прѣскачето на пари за разни революционни актове отъ страна на Министерството на земледѣлието, като се смѣташе, че чрезъ тѣзи революционни актове на Министерството на земледѣлието ще може да се допринесе максимумъ добро за повдигането на нашия прѣвъ, основенъ поминѣтъ — българското земледѣлие. Единственото, което се направи следъ 28 юний — денятъ, въ който бѣше съставено правителството на Народния блокъ — е умиротворението на страната. Но колкото голѣма заслуга и да има правителството на Народния блокъ за успокоението на нашата страна, за нейното умиротворение, за умиротворяването на това развълнувано море отъ човѣшки страсти и желания, които бушуваха до 28 юний 1931 г., все пакъ ние сме длѣжни отъ тази трибуна да подчертаемъ ценнитѣ качества и ценнитѣ добродетели, които притежава нашиятъ народъ, който наистина се показва съ едно високо порасло съзнание, съ едно ясно съзнание за важността на моментитѣ, които преживяваше той като народъ и държава, за да не се поддаде на екцеси, изтѣпления и отгѣщения, които въ известни сѣди намираха известно оправдание. Бѣше се създадо въ много хора отъ демокрацията въ Европа убеждение, че падането, че сгромолясането на една власт, каквато бѣше властѣта на Демократическия сговоръ, не може да не бѣде съпроводено съ известни екцеси, съ известни изтѣпления, съ известни отгѣщения въ нашата страна. Наистина, правителството на Народния блокъ направи усилия, за да предотврати тази опасностъ, но безспорно е, че голѣма данъ на благодарностъ и признателностъ трѣбва да се отдаде на здравия разумъ, на високитѣ граждански и социални добродетели, които обладава нашиятъ народъ. Нашиятъ народъ знаеше много добре, че ако той би почналъ да отмѣщава, ако той би почналъ да дири смѣтка, ако би подирилъ отговорности отъ неответворности за всички ония злодеяния, които се извършиха презъ 8-годишното управление на Демократическия сговоръ, това щѣше да предизвика една гражданска война, послѣдствията отъ която щѣха да бѣдатъ гибелни, преди всичко за съществуването на българската държава. Той си даваше точна смѣтка, какво би значило едно отгѣщение въ България при алчнитѣ желания и известнитѣ намѣрения на нашитѣ съседи, които искаха, които горѣха отъ желанието да дойдатъ тукъ и да умиротворятъ разбунтувания български народъ. Следователно, и при тази малка заслуга, която може да се припише на правителството на Народния блокъ за успокоението и умиротворението на това бурно и развълнувано море отъ човѣшки страсти и желания до 21 юний, най-голѣма данъ ще трѣбва да се отдаде на българския народъ, на неговия здравъ разумъ и на неговитѣ ценни и здрави качества, на неговитѣ граждански, социални и политически добродетели. Но както и да е. Правителството на Народния блокъ следъ 21 юний бѣше едно правителство, което се крепѣше на любовта

и доверието на българския народ. То беше срещнато най-възторжено, защото нашият народ смъташе, че новото правителство, което дойде след 28 юний, ще да отговори на народните нужди и на народните желания — предмет на обширни разисквания въ изборната кампания до 21 юний, предмет и на платформата на тъй наречения Народен блок.

Какво е днес положението, въ което се намира нашата държава? Положението е извънредно тежко. Нима народът по земята въ тъй бедствено, въ тъй тежко положение, въ каквото е българският народ?

Б. Ецовъ (д): Голъма дума!

С. Омарчевски (з): Е, ще дойдете Вие на трибуната и ще опровергавате, щомъ е голъма дума.

Г. г. народни представители! Ако се знае, че кръгло около 30 милиарда лева сж нашитъ задължения къмъ чужбина; ако летящият дългъ на държавата възлиза на 1 милиардъ и 200 милиона лева кръгло; ако задълженията къмъ Земледѣлската банка и къмъ отдѣлнитъ частни и държавни кредитори възлизатъ на 14—15 милиарда лева, азъ питамъ, какво по-страшно за нашето народно и държавно стопанство отъ тия задължения? Трѣбва да се признаятъ голѣмитъ усилия на правителството на Народния блокъ за ревизиране конвенциитъ, сключени отъ правителството на Демократическия съговоръ, трѣбва да се признаятъ и усилията му за облекчение тежкото положение на нашитъ държавни финанси. Но трѣбва да се признае, че ония отстъпки, които бѣха направени въ чужбина, бѣха направени въ името на правителството на Народния блокъ, което се ползуваше съ доверието на българския народъ. Трѣбва да се признае, че бѣха направени голѣми усилия, макаръ че облекченията, които се направиха, не бѣха тъй голѣми, както се очакваше. Но азъ съмъ убеденъ, че въ края на краищата нашитъ въпроси, както и цѣлнятъ комплексъ, цѣлата съвкупностъ отъ въпроси, които се преплитатъ около военнитъ задължения на България и тѣзи на другитъ държави, ще бѣжатъ предметъ на близки обсъждания въ свѣтовни конференции, когато смѣтамъ, че и малкитъ интереси на България ще съвпадатъ въ орбитата на интереситъ на голѣмитъ, на реликвитъ държави, на които еднакво тегнатъ довоеннитъ и следвоеннитъ задължения. И азъ смѣтамъ, че при разрешението на тия голѣми въпроси за другитъ страни, неминуемо ще се получи облекчение и за насъ.

Въ всѣки случай днесъ, при близо 6 милиарда лева държавенъ бюджетъ, при единъ заваренъ бюджетъ отъ времето на Демократическия съговоръ отъ 10 милиарда лева — по редовния бюджетъ, по бюджета на фондоветъ и по извънреднитъ бюджети — трѣбва да се признаватъ усилията на правителството за балансиране държавния бюджетъ и за неговото намаляване. Но въпрѣки тия негови усилия, все пакъ положението на българската държава и на български янародъ продължава да бѣде извънредно много тежко.

Нашиятъ народъ, казахъ, е единъ отъ най-беднитъ народи. Данъчното облагане на нашия народъ отдавна е стигнало своята кулминационна точка, отдавна вече не може да се мисли за никакво увеличение на данъчното облагане, защото и туй, съ което е обложено българскиятъ народъ, не е мислимо да бѣде събрано. Нашиятъ народъ страда поради тежкитъ условия, при които е поставенъ да живѣе, да работи, да изкарва прехраната. Той е поставенъ въ едни много неблагоприятни условия и затуй той е огнище на най-голѣмитъ, най-опаснитъ инфекциозни и заразни болести. Една статистика макаръ и непълна и неточна, защото засѣга главно болнитъ въ градоветъ, ни показва, че въ България годишно около 200 хиляди души боледуватъ отъ туберкулоза — най-страшниятъ бичъ на човѣчеството. Туберкулозата намирая годни условия въ българската земя, особено пъкъ при лошитъ условия, въ които е поставенъ да работи българскиятъ селянинъ.

Казахъ, че статистиката е неточна и непълна поради това, че даннитъ, сведенията, които се събиратъ, се събиратъ преди всичко отъ градскитъ болници и диспансери, и че много малка точностъ има въ събирането на тия сведения отъ селата, където смъртността отъ туберкулозата е извънредно голѣма. И за тия 200 хиляди болни отъ туберкулоза, отъ които ежегодно умиратъ по 18—20 хиляди души, има държавни и частни легла всичко 1.600. Когато се знае, че преди всичко напредналиятъ стадий на тая болестъ изисква отдѣлно, индивидуално лѣчение, и когато се знае, че би трѣбвало да има поне 20.000 или 50.000 легла за тия болни, при наличността само на 1.600 легла въ

никакой случай не може да се каже, че българската държава лѣкува болнитъ отъ най-опасната болестъ, каквато е туберкулозата.

Министъръ д-ръ А. Гергиновъ: Не сж 1.600 леглата, а сж 1.900—2.000.

С. Омарчевски (з): Благодаря за поправката. — Въ всѣки случай, 1.600 легла, или 1.900 легла, или 2.000 легла сж свършено нищожно нѣщо, въ сравнение съ крещящата нужда, да може наистина да се спре пренасянето на тая зараза.

Презъ времето отъ 1918 до 1931 г. въ България сж умрѣли отъ тоя най-опасенъ бичъ на човѣчеството, туберкулозата, 250 хиляди души, а само въ гр. Пловдивъ за три години сж умрѣли 550 човѣка. Делото смъртността въ Англия отъ туберкулозата е 8 на 10.000 жители, въ Белгия 9 на 10.000 жители, въ Дания 8 на 10.000 жители, въ България е надъ 30 души на всѣки 10.000 жители. Това какво показва? Това показва, че докато въ страни съ много по нечистъ въздухъ, въ индустриални страни, смъртността отъ туберкулозата е по-малка, България съ хубави си климатъ, съ хубавата си земя, съ хубавото си географско разположение е едно огнище на най-опасния бичъ за човѣка, туберкулозата.

Ако разгледнемъ епохалното съчинение на професоръ Войтински, ние ще видимъ, че България тамъ е отбелязана като страна съ най-голѣма смъртностъ отъ туберкулоза, отъ една страна, и, отъ друга, като страна съ най-голѣма детска смъртностъ, за децата отъ 1—4 годишна възраст. Всичко това показва много добре какви сж условията, при които живѣе и работи българскиятъ народъ.

Какво е стопанското положение днесъ на страната? Стопанското положение на страната днесъ е извънредно тежко. Правителството на Народния блокъ въ 1931 г. положи известни грижи за регулиране режима на търговията съ зърнени храни. Известни грижи то прояви и за реколтата отъ 1932 г. Но тази година трѣбва да се признае, че правителството на Народния блокъ не направи онова, което трѣбваше да направи. Макаръ правителството да бѣше нееднократно подканяно отъ всички партии, които го съставляватъ, макаръ че Радикалната партия чрезъ своята парламентарна група нееднократно да настояваше за въвеждането на пълненъ монополъ за търговията съ зърнени храни, макаръ Националнлибералната партия да настояваше за същото, макаръ парламентарното болшинство на Народния блокъ още въ сесията презъ 1931/1932 г. единодушно да взема решение за пълненъ и всестраненъ монополъ на търговията съ зърнени храни, правителството на Народния блокъ тая година не въведе изцѣло този монополъ. То бѣше сжшо така подканяно и отъ Общия съюзъ на земледѣлскитъ кооперации, отъ Съюза на популяриитъ банки, отъ Земледѣлската банка, отъ търговцитъ въ България, но въпрѣки туй, то въведе единъ режимъ, създаде Дирекцията за храноизноса, на която не само че не бѣха дадени срѣдства, за да може да води напълно търговия съ зърненитъ храни, но вънъ отъ туй и по самата своя организация Дирекцията за храноизноса се оказа негодна, за да отговори на днешнитъ нужди на българското земледѣлско производство. Бѣше определена цена 270 л. за кгр. пшеница при 76 хектолитрово тегло. А знае се, че следствие на чалгѣна, на градушкитъ и на разни други природни стихии, нашитъ жита тази година въ много малко количество отговаряха на това хектолитрово тегло, за да бѣдатъ конкурентноспособни и, следователно, не може да бѣде изкупено цѣлото количество, за да бѣде изнесено наизнъ. Грижитъ на храноизноса трѣбваше да бѣдатъ да се поеме закупуването на цѣлото производство отъ зърнени храни, за да може, отъ една страна, да се изнесе онова, което може да се изнесе, а, отъ друга страна, това, което остане, да послужи за изхранване, изобщо за посрѣщане нуждитъ на непродуцираното градско и селско население.

Но правителството остави да бѣде подложенъ на нечувана спекулация отъ страна на търговцитъ и на други лица най-голѣмиятъ нашъ националенъ поминѣкъ — плодътъ на българското земледѣлско производство. Неговитъ грижи въ това отношение бѣха много малки. И въ надвечението на закриването на втората редовна сесия на настоящето Народно събрание то трѣбваше да бѣде сепнатото отъ земледѣлската парламентарна група, която го поддѣлти, че съществуващиятъ режимъ на търговията съ зърнени храни не може да продължи и презъ 1933 г., защото въ закона е казано, че по законодателенъ редъ трѣбва да бѣде продълженъ този срокъ. Затова на 25 юлий, 3 дни преди закриване втората сесия на Народното събрание — споминате си и сега — по решение на земледѣлската парла-

ментарна група моят колега д-ръ Иванъ Бешковъ бѣше натоваренъ да приготви набързо единъ законопроектъ за продължаването съ още една година, презъ текущата 1933 г., режима за търговията съ зърнени храни. Какъ можемъ да си обяснимъ това леко отнасяне къмъ единъ отъ най-жизненитъ въпроси изъ областта на нашето земеделско производство, именно продължаването на режима на търговията съ зърнени храни, освенъ съ туй, че правителството намѣри достатъчно време, възможностъ и условия да разиска всевъзможни закони до 25 юний, но не можа да се замисли да урегулира до тая дата търговията съ зърнени храни? И сега, на 15 ноемврий, повдига се въпросъ за пълненъ монополъ на търговията съ зърнени храни! Дали това не е безмислие, дали това не е вече и вредно, защото, ако трѣбваше това да бѣде направено, ако трѣбваше да бѣде въведенъ пълненъ и цѣлостенъ монополъ на търговията съ зърнени храни, то трѣбваше да стане въ началото или най-много въ края на месецъ юний.

Б. Ецовъ (д): За монопола трѣбватъ пари.

С. Омарчевски (з): Не само пари.

Б. Ецовъ (д): Само пари.

С. Омарчевски (з): Не само пари трѣбватъ.

Б. Ецовъ (д): За тая търговия се искатъ срѣдства, които правителството не може да намѣри.

С. Омарчевски (з): За търговията съ зърнени храни, както вчера изтъкна вашиятъ другаръ г. Петко Стояновъ и което е истина, е нужна нова организация за храноизносъ, която да поеме цѣлата покупка на зърненитъ храни, за да може, отъ една страна, да изнесе това, което е за износъ, а, отъ друга страна, да продоволствува непродоводителното градско и селско население.

Б. Ецовъ (д): На тая организация трѣбватъ срѣдства, които държавата и правителството не могатъ да намѣрятъ. Ето къде е злото.

С. Омарчевски (з): Но правителството на г. Мушановъ, макаръ да имаше вещото и компетентно мнение на Общия съюзъ на земеделскитъ кооперации, макаръ да имаше такова мнение и отъ Съюза на популярнитъ банки, и отъ Земеделската банка, и отъ търговцитъ въ България, остана глухо и не въведе този монополъ. И земеделскитъ министри, макаръ да имаше решение на земеделската парламентарна група въ този смисълъ, вмѣсто да усвоятъ и прокаратъ това решение, както и решението на постоянното присѣствие на съюза въ сѣщия смисълъ, напротивъ, почнаха да ни обясняватъ безполезността и вредността на този монополъ.

Другъ въпросъ, пакъ свързанъ съ нашето народно стопанство, е въпросътъ за задълженията, който тегише и теги на това стопанство. Но макаръ правителството на Народния блокъ отдавна, още въ своята платформа, да бѣше поело задължението да го разреши рационално, макаръ да бѣше поело ангажментъ и предъ Финансовия комитетъ, въ неговата пролѣтна сесия презъ месецъ мартъ, да сезира народното представителство до края на 1933 г. съ законопроектъ за уреждане на задълженията и за закрепване на кредитъ, макаръ, казвамъ, правителството да бѣше поело тѣзи ангажменти отъ по-рано, отбѣгна да постави на разрешение този въпросъ въ втората сесия подъ предлогъ, че народнитъ представители били уморени. Още презъ месецъ януарий бѣха натоварени вещи, компетентни лица, начело съ г. Сакаровъ, г. Момчиловъ и представители на Кооперативната банка — сякашъ въ България има само кредитори, нѣма други хора, които да бждатъ повикани и да се чуе тѣхното вещо мнение. И г. Сакаровъ, и г. Момчиловъ, и представителитъ на Кооперативната банка още отъ м. януарий се занимаватъ съ този въпросъ, но, въпрѣки това, и до днесъ, съгласно изявленията на г. министъръ-председателя, този законопроектъ за уреждане задълженията на българския гражданинъ, селянинъ, търговецъ и еснафинъ, не е внесенъ въ Народното събрание. Сега ни се казва, че билъ поетъ известенъ ангажментъ предъ Финансовия комитетъ и че Финансовиятъ комитетъ билъ далъ нѣкакви рамки, въ които трѣбва да се движи разрешението на този голѣмъ социаленъ и стопански проблемъ въ нашата страна.

Отъ друга страна, доколкото моитъ сведения се простиратъ, още когато г. министъръ-председателъ замина за чужбина, презъ м. септемврий т. г., той отиде съ единъ проектъ, който бѣше миналъ презъ Министерския съветъ.

Отъ сведенията, които имахъ възможностъ да събера отъ земеделскитъ министри, азъ разбрахъ, че този проектъ е на Министерския съветъ; и макаръ да зная, че г. министъръ-председателъ не е носилъ проектъ на Никола Мушановъ, а е носилъ проектъ, който излиза отъ Министерския съветъ, азъ съмъ петименъ да зная, този проектъ миналъ ли е презъ Министерския съветъ, последната дума на Министерския съветъ ли е и, ако не е последната му дума, не намира ли за нужно г. министъръ-председателъ да сондира представителитъ на отдѣлнитъ партии, които съставляватъ Народния блокъ, и да иска мненията и на други вещи лица, вѣнъ отъ мнението на г. д-ръ Сакаровъ и мнението на г. Момчиловъ? Този проектъ, съ който, изглежда, сѣ се поели известни ангажменти, ще се иска да бѣде прокаранъ сега, презъ м. ноемврий или декемврий, когато неговото прокараване презъ м. юний т. г., презъ втората редовна сесия на XXIII-то обикновено Народно събрание, щѣше да бѣде, може би, малко по-друго, отколкото сега. Азъ не мога да разбера защо бѣше това криене и това избѣгване да се разреши въпросътъ тогава; защо бѣше нужно да се елиминира волята на Народното събрание, въ редоветъ на което има вещи икономисти и видни обществени деятели, които съ своето вещо, съ своето компетентно мнение могатъ да допринесатъ много съ съвети при разрешението на този въпросъ. Това мнение бѣше игнорирано; бѣше игнорирано мнението на представителитъ на партиитъ, които съставляватъ Народния блокъ, на партиитъ, които съставляватъ мнозинството на Народното събрание, и г. министъръ-председателъ отиде въ чужбина съ единъ проектъ, който по-скоро изразява мнението на Министерския съветъ, отколкото на партиитъ, които съставляватъ Народния блокъ. И какъвъ парадоксъ! Когато Националлибералната партия въ България решава, че въпросътъ за задълженията трѣбва да бѣде решенъ въ смисълъ, че трѣбва да бждатъ направени разсрочвания на тия задължения, че трѣбва да се намали лихвениятъ процентъ, че трѣбва да се намали процентно намаление на тия задължения; когато радикалната парламентарна група има свое решение още презъ м. януарий 1933 г. за едно процентно намаление на тия задължения, за едно значително намаление на лихвения процентъ и голѣми разсрочвания; когато земеделската парламентарна група, въобще Земеделскиятъ съюзъ въ своитъ конгреси, които станаха преди нѣколко време тукъ, взе решение за едно процентно намаление на задълженията и за намаление на лихвения процентъ, азъ се чудя какъ може правителството на г. Мушановъ, което се крепи на тия партии — на Националлибералната партия, на Радикалната партия, на Земеделския съюзъ — да пренебрегне волята на тия парламентарни групи и политически партии и да сондира Финансовия комитетъ съ единъ проектъ за задълженията, който далечъ не отговаря нито на нуждитъ на българския народъ, нито на изискванията на ония партии, които съставляватъ тѣ нареченото парламентарно мнозинство и на гърба на които се крепи правителството на Народния блокъ.

Въ всѣки случай азъ съмъ длъженъ да подчертая, че и Земеделскиятъ съюзъ въ лицето на своитъ представители въ властта по този въпросъ бѣше поставенъ предъ свършенъ фактъ. И азъ ще припомня особено на другаръ Стефанъ Даскаловъ и на г. Петко Дековъ, че тѣ бѣха натоварени въ едно заседание на постоянното присѣствие съ изработването на единъ проектъ за задълженията, ама тѣхниятъ проектъ ще бѣде разгледанъ, може би, презъ 1935—1936 г., когато проектътъ, който г. министъръ-председателъ занесе въ Женева, ще бѣде сложенъ, може би, за разглеждане тия дни — проектъ, който далечъ не отговаря на исканията, на разбиранията и схващанията на Земеделския съюзъ, особено на неговата проявена воля въ конгреса, който стана презъ м. октомврий т. г. Азъ смѣтамъ, че правителството, което е поело известенъ ангажментъ предъ Финансовия комитетъ въ тази областъ, ще трѣбва да бѣде повече патриотично, въдушено отъ по-голѣмо и искрено желание да бѣде полезно на българския народъ. И ако е обвързано, то трѣбва да поеме всичкитъ послѣдствия отъ такова едно обвързване, безъ да държи смѣтка, че това може да коштува неговото мѣсто.

Каква е вътрешната политика на днешното правителство на Народния блокъ? Ето трета година има органи на публичната властъ на България, които смѣтатъ, че чрезъ известни министерства, че чрезъ властта могатъ да бждатъ правени партии, могатъ да бждатъ създавани условия за вирѣнето на политически партии въ България. Особено това се отнася до г. министра на вътрешнитъ работи. Коалиционното действие може да създаде мандати въ общини, въ окръжни съвети и въ Народното събрание, но коалиционното действие не може да създаде условия

възможности за вирфенето на политически партии, ако съвокупността на всички условия от българската действителност не позволява това. Защото и Демократическият съговор през своето 8-годишно управление имаше всички общини, имаше голъми партийни бюра, имаше голъма партия, наречена Демократически съговор, но веднага видяхме резултатът на тия партийни организации на 28 юний. Не съм съгласен, не може да бъде допустно, че може чрез органите на публичната власт — чрез Министерството на вътрешните работи или чрез което и да бъде друго министерство — да създаваме партии и по този начин да смъгаме, че можем да аспираме утре за още по-голъмо участие въ властта.

И до този час продължават гоненията и преследването на земеделските общински съвети. Разтурват се постоянно под най-благовидни и най-разнообразни поводи. Подават се оставки и пак ги оттеглят. Каточели всичко, което изчезна на утрото на 21 юний 1931 г., пак започна да се повтаря, пак почна да се преследва всичко будно въ селата. Защото, когато тук се обръща внимание чрез питания и запитвания по разни поводи и се оправдават всички действия на органите на публичната власт, респективно от министра на вътрешните работи, все още въ печата продължават да пристигат оплаквания за разтурвания на събранията на противници на Народния блок. Ако Народният блок се крепи на народната любов, на народната обич и воля, той нма защо да се бои от критиката, каквато и да бъде тя, на неговите противници. Все още има разтурвания на събрания на противници на Народния блок. Безразлично, какви сж нашите отношения към бившия министър Недѣлко Атанасов или към Коста Тодоров, ние сме длъжни да протестираме от това мѣсто, че органите на публичната власт въ Ломъ, ако не сж напълно съдействували на една шайка от Цанковите хора въ този градъ, то поне съ своето пасивно държане сж способствували за едни издевателства, които петият челото на България. Защото, какъ можем да си обясним другояче пълното бездействие от страна на органите на администрацията тамъ, за да може една разярена тълпа да линчува и напада мирни български граждани, етническата гръшка на които е, че не изповѣдватъ вѣруването на Народния блок или че не се числятъ къмъ партията, които съставляватъ Народния блок! И което е за учудване, то е, че въ редоветъ на тази шайка, която е буйствувала цѣлъ день, отъ 11 ч. преди обѣдъ до 9—10 ч. вечерта, е имало и ученици отъ мѣстната педагогическа гимназия отъ гр. Ломъ. Азъ не знамъ какво е направилъ г. министърътъ на народното просвѣщение, но азъ съмъ длъженъ да констатирамъ отъ тази трибуна и да предупредя, че тѣзи издевателства, както отъ шайката на г. Александър Цанковъ, която тоя день е вилѣла въ гр. Ломъ, така сѣщо и отъ учениците, които сж участвували въ тая шайка, не предвещаватъ нищо добро за развоја на нашия общественъ и политически животъ.

Министър д-ръ А. Бояджиевъ: Има назначена анкета, г. Омарчевски.

С. Омарчевски (з): Азъ чета въ в. „Северъ“, който се издава въ гр. Ломъ, че въ тѣзи издевателства, които сж станали въ гр. Ломъ, сж участвували учениците: Ангелъ Томовъ, ученикъ отъ VII кл., Ачко Табаковъ отъ VII кл., Жори Драгановъ отъ VII кл., Беко Обретенов отъ VII кл., Ангеловъ Никола Борисовъ отъ VII кл., Бръшковъ отъ V кл., Михаилъ Атанасовъ отъ VII кл., Симеонъ Симеоновъ отъ VIII кл., Кръстю Кръстевъ отъ VIII кл. и още много други ученици отъ VII и отъ VIII кл. на Ломската педагогическа гимназия.

Въ печата — не знамъ дали това е вѣрно, г. министърътъ на вътрешните работи ще трѣбва да каже — все още проникватъ известни сведения за безследни изчезвания. Азъ не знамъ доколко това е вѣрно, но въ всѣки случай по нѣкои дѣла въ Софийския окръженъ съдъ се обвиняватъ органи на публичната власт, че сж избили нѣкои граждани или че сж станали известни изчезвания, за които трѣбва да се държи смѣтка.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Нма никакво подобно дѣло въ никакъвъ съдъ, нито въ София, нито другаде, противъ органъ на публична власт за изчезване или за избиване.

С. Омарчевски (з): Има единъ агентъ, когото съдѣха за убийство.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Може да има убийство при изпълнение на служебни обязанности, при преследване

и т. н. — то е съвсемъ друго нѣщо. Но за безследно изчезване нма никакво дѣло.

С. Омарчевски (з): Има дѣло. Опровергайте тия данни.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ бихъ желалъ да ми посочите кое е това дѣло. Въобще нма никакво дѣло. И Стефанъ Ивановъ се е криелъ въ Кюстендилско, но се показва днесъ.

С. Омарчевски (з): Партизанщина въ всички почти държавни учреждения! Тя е вземала голъми размѣри, особено въ нѣколко министерства, каквото е Министерството на желѣзниците, пощите и телеграфите и нѣкои още други.

Предъ менъ е една брошура, която токущо е излѣзла: „Министър Костурковъ безъ маска“, въ която се изнасятъ отъ Петъръ Алековъ, председател на Телеграфопощенския и телефоненъ сюзъ, маса доказателства за партизанлъка, който се върши въ Министерството на желѣзниците, пощите и телеграфите. Има факти, които показватъ, че известни порадки, които сѣществуватъ презъ време на управлението на Демократическия съговоръ, продължаватъ да сѣществуватъ и сега. Така, напр., на стр. 28 въ тази книжка се изнасятъ показанията на единъ уволненъ желѣзничаръ. Азъ ще ви ги прочета. (Чете)

„Отчаянъ отъ всички лъжи и залъгалки, азъ потърсихъ другъ пътъ: да търся човѣкъ да му дамъ пари, дано по този начинъ успѣя. И действително г. Влад. Димитровъ, търговецъ на ул. „Дринъ“ № 3, на когото се оплакахъ за нещастieto си, ме запозна въ своята кантора съ нѣкой си голъмъ радикалъ, председател на група с. Драгичево, Викенти Стояновъ, тогава и сега телефонистъ въ Държавния автомобиленъ гаражъ. Излѣзохъме отъ кантората само двама и ме заведе въ една кантора на ул. „Витоша“: самъ влѣзе при адвоката П. Костурковъ, какво е говорилъ — не знамъ, следъ 15—20 минути излѣзе адвокатътъ“ — Пенчо Костурковъ е синъ на министъръ Костурковъ — „заедно съ Вик. Стояновъ и Вик. Стояновъ ме запозна съ сина на г. министра, Пенчо Костурковъ, като самъ П. Костурковъ ми каза веднага да направя едно заявление, да прибавя преписъ отъ заповѣдта и още тази вечеръ ще каже на баша си да нареди да бѣда върнатъ, гдето поискамъ. Азъ пожелахъ въ гара Бургазъ. Сѣщиятъ Костурковъ ми каза: гдето искамъ, ще бѣда назначенъ следъ два, четири, петъ дена; поблагодарихъ му съ сълзи на очи отъ радостъ и си излѣзохъме, но каква изненада, този Викенти Стояновъ ми каза, че за тая услуга Пенчо Костурковъ искалъ 2.000 л. (две хиляди лева) и че отъ тѣзи пари ще вземе една частъ П. Костурковъ, една частъ за клуба „Радикалъ“ (за фонда), а за Викенти само една малка частъ и ми определи следния день въ 10 ч. да му ги предамъ въ кафене „Витоша“. Но пари нмамъ и нма отгдето да взема. Помолихъ жена си да заложимъ нейната шевна „Сингеръ“ машина въ заложна къща, да вземемъ пари, да бѣда назначенъ и въ последствие ще я изкупя, като работа. Но тази машина е подарѣкъ и споменъ за децата и отъ първия и мжжъ и баша, но съ плачъ и сълзи я изнесохъ и заложихъ, взехъ пари и веднага предадохъ на Владо Димитровъ 1.500 л. да ги предаде на Викенти Стояновъ и го помолихъ отъ своя страна да настоя предъ този голъмъ радикалъ по-скоро да се издаде заповѣдта. На другия день срещнахъ Викенти Стояновъ, каза ми, че е получилъ 1.500 л. отъ Владо Димитровъ, броехъ му лично още 500 л. и ми каза: бѣди спокоенъ, тѣзи дни има заповѣдъ за Бургазъ.

„Следъ 2—3 дни се срещнахъ съ другаря Григоръ Димитровъ, маневристъ гара София, и ми се оплака, че и той е уволненъ. Поласканъ отъ думите на сина на г. министра, му казахъ, че съмъ намѣрилъ човѣкъ близкъ на сина на министра, че ще ме върнатъ на служба, но иска 2.000 л. Този приятелъ каза, че е готовъ да даде пари. Следъ единъ день ги срещнахъ, запознахъ съ този голъмъ радикалъ. Викенти Стояновъ, сѣщо пакъ ни заведе при сина на г. министра, П. Костурковъ, и пакъ му дамъ пари и т. н. Това е единъ фактъ.

П. Деневъ (р): Я кажете, какво е Вашето заключение отъ тази работа? Вие направихте единъ цитатъ отъ една брошура.

С. Омарчевски (з): Тоя фактъ е релевиранъ въ „Телеграфопощенско сѣзание“.

П. Деневъ (р): Вие длъжите уважение къмъ тѣзи хора, които ви слушатъ тукъ. Какво искате да кажете съ това,

че единъ пройдоха, Викенти Стояновъ, който отиде подъ съдъ, защото е изнудилъ сума хора и е осъденъ, вършилъ това и това? Какво общо има неговото име съ Министерството на желѣзницитѣ? Единъ сериозенъ човѣкъ не може да плени глупости, г. Омарчевски!

С. Омарчевски (з): Той говори за сина на г. министра, а не за г. министъръ Костурковъ.

П. Деневъ (р): Касае се за единъ пунгашинъ, за който се знае, че е имало съдъ. Какъ може да се свързва името на министра на желѣзницитѣ съ единъ пунгашлъкъ на единъ пропадналъ типъ?

С. Омарчевски (з): Тукъ не се говори за министъръ Костурковъ, а се говори за неговия синъ, говори се за порядкитѣ въ това министерство — че се взематъ пари да се назначаватъ чиновници по желѣзницитѣ и по почитѣ и телеграфитѣ.

П. Деневъ (р): Когато се озлоби човѣкъ, той не знае какво говори. Вие сте единъ озлобенъ човѣкъ, който не знае какво върши сега.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Ти се чувствувашъ гузенъ.

С. Омарчевски (з): Другъ фактъ: (Чете) „Преди всичко и по единъ безспоренъ начинъ се установи, че за всѣко едно ходатайство, извършено отъ страна на голѣмнитѣ на Радикалната партия и частно отъ Ив. Маринополски — секретаръ на радикалното бюро въ гр. Русе — за назначение на служащи на служба се е плащало партиенъ данѣкъ и пари за ходатайство: че началникътъ на пристанището Ц. Атанасовъ билъ далъ на същия Маринополски 2.000 л. да отиде въ София и ходатайствува за назначението на служба на нѣкои лица, които 2.000 л. после съ били удържани отъ заплатата на съжитѣ; че членътъ на мѣстното радикалско бюро К. Бакърджиевъ е казалъ, че Коста Шалваровъ е далъ 2.000 л. за да бѣде назначенъ на служба; че на Асенъ Кожухаровъ е било удържано отъ заплатата 210 плюсъ 40 л. за назначението му отъ Маринополски; че съжития Асенъ Кожухаровъ знае, че Маринополски е ходилъ въ София, отгдето се е върналъ съ 5 заповѣди за назначение на служащи; че самъ плащелъ на пристанището Д. Стилияновъ признава, че правенето на удържка отъ заплатата на чиновникитѣ му е било наложено отъ партията; че лицето Т. Ив. се е оплаквало предъ М. Цоловъ, както и предъ Л. Цоневъ, че Иванъ Маринополски му е искалъ 2.000 л. за да бѣде назначенъ на работа и че удържанитѣ отъ заплатата на тракционнитѣ работници пари, плащелъ Т. Михайловъ е далъ лично на Маринополски“. Цѣлата брошура е изпѣстрена съ такива факти.

П. Деневъ (р): Г. Омарчевски! Вие сте длъжни, ако уважавате себе си, да кажете и това, че авторътъ на тая брошура „Псевдоадикализъмътъ въ Радикалната партия“ е осъденъ на една година и четири месеца затворъ за клевета.

С. Омарчевски (з): Напротивъ, той е оправданъ.

В. Коевски (нац. л. П): (Къмъ П. Деневъ) Казва, че е оправданъ.

П. Деневъ (р): Осъденъ е за клевета.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

С. Омарчевски (з): Тукъ (Показва в. „Желѣзничарска борба“) е факсимилирана и разписка. — (Чете)

„До управителния съветъ на Българския желѣзничарски съюзъ, тукъ. Другари! Възмутенъ съмъ отъ дѣното на душата си отъ тормоза на бѣснитѣ радикали, които постѣпиха най-жестоко съ мене и мои другари желѣзничари.

„Два дни само преди 1 априлъ 1933 г. назначиха нѣколко нови радикали за спирачи“. — Не зная защо се нервирате вие, г. Панайотъ Деневъ!

С. Митковъ (з): Защото го настѣпвате на мазола.

В. Коевски (нац. л. П): Ставатъ тия работи!

С. Омарчевски (з): (Продължава да чете) Минаха се два дни и издадоха заповѣдъ и съкратиха 18 спирачи, между които съмъ и азъ. Имамъ 13½ години служба и

8-членно семейство. Беденъ съмъ, безъ къща, живѣя въ къщата на сирака отъ войната отъ втората ми жена.

„Историята съ менъ следъ уволнението ми е следната: Заведоха ме при Крумъ Барѣмовъ, отъ гр. София, родинакъ и приятелъ на г. Емануилъ Димитровъ, сега главенъ секретаръ на Дирекцията на желѣзницитѣ, съ когото били работили като чиновници въ застрахователно дружество „Витоша“.

„Барѣмовъ ми поиска 3.000 л. да ме върне на служба. Нѣмаше какво да правя. Дадохъ му 2.000 л. въ присъствието на свидетеля Симеонъ Митовъ, бившъ спирачъ, живѣе на ул. „Булевардъ Драгоманъ“ № 47 въ София, като другитѣ 1.000 л. трѣбваше да му дамъ следъ като ме назначи. За бѣсенитѣ му пари ми даде писмо-разписка за цѣлата сума 3.000 л., която прилагамъ тукъ“ — цѣлата разписка е факсимилирана.

„Мина време, не ме назначиха. Азъ почнахъ да протестирамъ. Тѣ, вмѣсто да ми върнатъ паритѣ, започнаха да ме тормозятъ, преследватъ и най-последо ме арестуваха и биха ме въ дирекцията, менъ и Симеонъ Митовъ“. — ...

Н. Алексиевъ (з): Ама и тамъ ли биятъ? Досега се знаеше, че биятъ въ полицията. Ама и въ Дирекцията на желѣзницитѣ биятъ ли?

С. Омарчевски (з): ... „Оплакахъ се на много радикали, между които и на д-ръ Буриковъ, народенъ представител, Велю Кючуковъ и много други радикали, които иматъ фотография отъ писмото-разписка.

„Моля, пишете това въ вестника.

„Гр. София, 16 септември 1933 г.“

Н. Гавриловъ (нац. л. П): А, това не е вѣрно — радикалитѣ не биятъ!

С. Омарчевски (з): Нима е тайна, че се взема партиенъ данѣкъ отъ всички, които трѣбва да бѣдатъ назначени на служба по б. д. ж.? Никаква тайна не е, защото тази служба се изпълнява най-редовно отъ всички началници на служби по всички станции въ България. Когато единъ приятелъ на г. проф. Петко Стояновъ, началникъ на гара Брусарци, бѣше се възмутилъ отъ тази постѣпка на единъ отъ голѣмитѣ радикали въ тази мѣстност, г. Цвѣтанъ Максимовъ, че този последниятъ, бидейки общински съветникъ, бидейки окръженъ съветникъ, същевременно е и надничаръ и получава 140 л. дневно, безъ да работи нищо и единствената задача на когото е да ходи да изнудва всички подведомствени на Министерството на желѣзницитѣ чиновници; когато, казвамъ, този доблестенъ служителъ по българскитѣ държавни желѣзници изнесе този фактъ, Цвѣтанъ Максимовъ даде въ съдъ този началникъ на гара Брусарци и последниятъ се оправда. Надничарътъ Цвѣтанъ Максимовъ, виденъ членъ на Радикалната партия въ Ломъ и членъ, мисля, на върховния партиенъ съветъ на Радикалната партия, продължава да получава и досега надница 140 л. да бѣде общински съветникъ и, благодарение на закона за закриване на окръжнитѣ съвети, който се прие тукъ, той престана да бѣде окръженъ съветникъ. Но той продължава да тормози телеграфо-пощенскитѣ и желѣзнопътни служители.

Нѣмамъ време да ви чета други документи. Но азъ бихъ попиталъ, какво е направилъ г. министъръ Костурковъ по доклада на инж. Янко Грънчаровъ, началникъ на служба „гориво, доставка на дървени въглища и дърва и др. за персонала“, въ който се изнасятъ потресающи факти противъ сестриния синъ на г. министъръ Костурковъ, Кънчо Койчевъ, назначенъ чиновникъ на служба съ 3.500 л. заплатата, безъ никакъвъ цензъ и безъ да е завършилъ срѣдно образование и който почти никаква работа не върши?

Ако има много катастрофи по българскитѣ държавни желѣзници; ако въобще сигурността на нашитѣ съобщителни срѣдства е много намалѣла, е много слаба, това се дължи преди всичко на несигурността на персонала по българскитѣ държавни желѣзници. И може ли единъ персоналъ да бѣде спокоенъ тогава, когато той постоянно се изнудва, днесъ подъ формата на партиенъ данѣкъ се взематъ пари отъ него, утре подъ формата на разни биографии на министъръ Костурковъ и на разни други — и не знамъ още подъ какви други предлози — и по този начинъ се отнема отъ коравия залѣкъ на държавния служителъ, и неговото положение е нестабилно? Самъ г. министъръ Костурковъ призна, че не билъ уволнилъ 4.000 души, както го обвиняватъ съюзитѣ на телеграфо-пощенски и желѣзничари, а билъ уволнилъ 3.542 души. Нима уволнението на тѣзи 3.542 души за 2 години, хора непровинени, за което се

изнесоха маса доказателства, не е разстройване на службитъ на телеграфитъ, пошитъ и желъзницитъ? Нима ще търсимъ вината и отговорността за несигурността на нашето желъзнопътно движение другаде, освенъ въ партизанството, което виръе въ тѣзи две ведомства?

Азъ бихъ си позволилъ свободата да вдигна малко завесата и за партизанлъка, който се върши въ другитъ министерства, напр., въ Министерството на търговията. Вие знаете, напр., че тази година въ конгреса, състоялъ се на 22 октомврий, отъ мини „Перникъ“ бѣха организирани нѣколко влака, които дойдоха тукъ заранѣта рано при загасени фарове. 4.200 души отъ мини „Перникъ“ бѣха построени, начело съ своята музика — музиката на държавната мина „Перникъ“ — и бѣха доведени тукъ, за да правятъ конгреса на земледѣлския министъръ Димитъръ Гичевъ. Ако ли имаме коалиционно управление и ако всѣко едно министерство не е отдѣлно феодалство, музиката би била блокова, и азъ бихъ попиталъ, защо националлибералитъ, които тоже имаха конгресъ преди 2-3 дни, не повикаха музиката отъ мини „Перникъ“ да имъ поспири и да имъ докара по-голямъ калабалъкъ? (Оживление) Не може да бѣде позволено държавенъ чиновникъ да прави калабалъкъ на конгреса на коя и да е партия въ България. (Възгласи отъ земледѣлцитъ)

Не може на чиновници да се взематъ по една или две налници и да се докарватъ насилъ да манифестиратъ изъ софийскитъ улици, за да правятъ калабалъкъ, да качватъ и свалятъ министри, или този или онзи. Какъ може да искате отъ единъ чиновникъ да гласува довѣрие или недовѣрие на единъ министъръ! Чиновникътъ не може да гласува недовѣрие на своя министъръ. Тая корупция трѣбва да престане, както трѣбва да престане и партизанствуването съ чиновницитъ, вземането на суми отъ тѣхъ за разни фондове на която и да е партия, било въ министерството на г. Костурковъ, било въ министерството на г. Гичевъ, било въ министерството на който и да е другъ министъръ отъ Народния блокъ, защото по този начинъ се създаватъ твърде основателни диспозиции и наслоения въ българския народъ, че въ туй отношение правителството на Народния блокъ много малко се различава отъ правителството на Демократическия сговоръ.

Азъ бихъ попиталъ г. военния министъръ за тия промѣни, които станаха презъ май и презъ септемврий тая година и особено за последнитъ, които станаха въ отсъствие отъ България на държавния глава, Негово Величество Царъ Борисъ, дали при тѣхъ сѣ били спазени яснитъ и точни постановления на чл. 51 отъ закона за военнитъ лица и на чл. 74 отъ правилника за службата и положението на офицеритъ отъ българската армия, които гласятъ, че уволнението на старшиятъ офицерски чиновъ става следъ предварителна оценка отъ висшия воененъ съветъ? Независимо отъ това, забележка 2-ра на чл. 15 отъ закона за военнитъ лица гласи, че щабъ-офицеритъ и генералитъ могатъ да бѣдатъ уволнявани само следъ като не сѣ били удостоени две години подъ редъ за по-голяма дължностъ. Азъ бихъ искалъ да знамъ и бихъ попиталъ г. военния министъръ — по този въпросъ има вече и запитване — когато сѣ станали тия промѣни презъ май и презъ септемврий, особено последнитъ, когато държавниятъ глава отсъствуваше отъ страната и, следователно, е липсвалъ подписътъ му на заповѣдитъ, спазени ли сѣ тия постановления, за които говоря, спазени ли сѣ всички изисквания на закона, правилника и устава, които уреждатъ полжението на военнитъ лица, или не сѣ спазени, и, ако не сѣ спазени, кои сѣ причинитъ за това?

Отъ друга страна, азъ бихъ попиталъ г. военния министъръ и правителството на България, не е ли вече време да се занимае съ създаването на единъ съветъ, на единъ институтъ, на единъ комитетъ за държавна отбрана, за какъвто се пише въ в. „Народна отбрана“, органъ на българското Военно министерство, бр. 1670, отъ 27 октомврий 1933 г.? Подобенъ комитетъ за народна отбрана, за държавна сигурностъ съществува въ Франция отъ 1901 г.; такъвъ комитетъ има и въ Югославия, и въ Румъния. Съществуването на такъвъ институтъ въ България е особено нужно, за да не бѣдемъ изправени предъ онова положение, въ което бѣхме изправени въ 1912 г. и въ 1915 г., когато нѣмаше единство и целностъ въ ръководенето на нашата народна отбрана.

Бихъ казалъ нѣколко думи и по просвѣтната политика на правителството, за която ето вече два пѣти, въ две тронни слова се говори. И въ тронното слово за откриване на втората редовна сесия, и въ тронното слово за откриване на сегашната, трета редовна сесия се говори, че ще бѣде внесенъ за разглеждане единъ законопроектъ за народното просвѣщение, но този законопроектъ и досега не е внесенъ въ Народното събрание —

когато се внесе, ще имаме възможностъ да си кажемъ думата по него. Обаче азъ съмъ длъженъ при разискванията, които ставатъ по отговора на тронното слово, да изтъкна, че Министерството на народното просвѣщение, което отъ м. януарий се пое отъ представителъ на Националлибералната партия, за което бѣше казано, че е едно „постно дробче“, както бѣше се изразилъ единъ отъ нашитъ обществени деятели, изглежда напоследъкъ, че не е „постно дробче“, както той искаше да го представи на пръвъ погледъ. Изпаднахме дотамъ, че цѣло едно Министерство на народното просвѣщение, въ което е бѣдещето на българската държава, да бѣде оставено на публична продажъ, на мезалъ, въ разстояние близо на 1½ месеца! Не се намѣри партия, която да поеме управлението на това министерство, като Демократическата, въ редоветъ на която се броятъ добри познавачи на просвѣтното дѣло, напримѣръ министъръ-председателътъ, като Радикалната партия, въ която се числи г. министъръ Костурковъ, единъ вещь, компетентенъ въ тази областъ, бившъ министъръ на това министерство, известенъ училищенъ и общественъ деятель; тѣ предпочетоха да управляватъ други ресори, а това министерство се повѣри на други хора. А Земледѣлскиятъ съюзъ абдикира отъ това министерство, като чрезъ единъ свой представителъ велегласно заяви, че въ редоветъ му нѣмало достатъчно добри педагози и затова се отказва отъ това министерство. Чудно, удивително, какъ една политическа партия, която е управлявала, която и сега управлява държавата, която има за задача да поеме цѣлото ръководство на държавното управление, може по този начинъ да бѣде оскърбена отъ нейнъ членъ! Защото какъ друго яче ние бихме окачествили една постѣпка отъ такова естество, когато се знае, че чл. 1 отъ устава на Земледѣлския съюзъ повелява: основава се въ България Български земледѣлски народенъ съюзъ, който е организация преди всичко просвѣтителна и следъ туй политико-икономическа! Благодарение на просвѣтителната дейностъ на Земледѣлския съюзъ до 1920 г., се издигна високо съзнанието и общата култура на българския селянинъ въобще. Защото първитъ деятели въ читалищното движение, първитъ деятели въ кооперативното движение, първитъ деятели въ вечернитъ и недѣлнитъ училища, първитъ деятели за будене на народната свѣсть бѣха преди всичко членове на Земледѣлския съюзъ. Този повишенъ интересъ къмъ издигане по-високо съзнанието и културата на народа отъ Земледѣлския съюзъ се пренесе въ 1920 г. и къмъ другитъ партии. До 1920 г. водителитъ, деятелитъ на другитъ политически партии не стѣпваха въ българскитъ села. Но, като видѣха планомерната дейностъ на Земледѣлския съюзъ за издигане народното съзнание, народната свѣсть, почнаха и тѣ да посещаватъ българското село. Тогава какъ можемъ да окачествимъ абдикацията на Земледѣлския съюзъ отъ Министерството на народното просвѣщение — едно министерство, за което въ Европа се борятъ? Но, както и да е, азъ съмъ длъженъ да подчертая, че до 1920 г., до деня на възхода на Земледѣлския съюзъ, на поемане властта отъ него, съ тая своя просвѣтителна дейностъ той способствува да се издигне съзнанието на българския народъ въобще и по-специално на българския селянинъ; че благодарение на тази просвѣтителна дейностъ до 1920 г. ние имаме силно развито и читалищното дѣло, и кооперативното дѣло, и единъ силенъ, мощенъ тласкъ въ развѣя на нашитъ вечерни и недѣлни училища.

Поради обстоятелството, че тази година трѣбваше да бѣжатъ направени известни икономии, станаха известни съкращения и въ бюджета на Министерството на народното просвѣщение. Не е въпросътъ тукъ, че по бюджета на Министерството на народното просвѣщение най-малко трѣбва да бѣдатъ направени съкращения, но, веднѣжъ тѣ направени по законодателенъ редъ — съ закона за бюджета и съ бюджета бѣше измѣненъ законътъ за Министерството на народното просвѣщение — азъ казвамъ, че при съкращенията трѣбваше да се съблюдаватъ строго сния норми, които уреждатъ начина, по който ставатъ съкращенията на учителския персоналъ. Но тоза не стана. Напротивъ, станаха работи, които възбунтуваха цѣлата българска интелигенция, особено нейния членъ отрядъ, българското учителство. Не е въпросътъ, че се съкратиха 2.600 учители — защото фактически трѣбваше да бѣдатъ съкратени 600 гимназиални учители, а не е съкратенъ нито единъ; защото 1 мъжка гимназия, напр., която трѣбваше да има 45 учители, сега има 53 учители; при другъ случай азъ ще ви изтъкна това порелефно — но въпросътъ е другаде. Въпросътъ е, че чрезъ Министерството на народното просвѣщение се поиска да се прави партия и по този начинъ българското учителство бѣше подвъргнато на тероръ, на мо-

рални насилия, които бѣха отъ естество да го направятъ негоденъ за онѣзи функции и задачи, които ние всички — и българска държава, и българско общество — му възлагаеме. Не можемъ да искаме отъ българския учител да бѣде активенъ български гражданинъ, да бѣде активенъ деятель въ учебния процесъ, да създава активни български граждани, когато чрезъ една декларация ние сме му взели най-ценното — неговото убеждение. Не можемъ да искаме отъ българския учител да създава активни български граждани, когато сме му взели сърдцето, когато сме му взели душата и сме го направили робъ на нѣкой мѣстенъ дерибей, било въ селото, било въ града. Когато сме му вземали пари, за да го назначимъ, когато сме му взели пари, за да го оставимъ на службата, която той заема, ние сме направили отъ него всичко друго, но не и учителъ. А естеството на учительската професия не позволява работи, които могатъ да бѣдатъ лесносмислаеми въ други ведомства, въ други държавни служби.

Отъ друга страна, и бедственото положение, което преживява българската държава показва, че правителството е направило и прави въобще много малко, за да може да достави всички онѣзи условия и възможности, които сѫ необходими, за да бѣде учението въ нашитѣ училища активно. Нашата държава е извънредно бедна, нейнитѣ ресурси сѫ извънредно малки, и, въпреки туй, голѣмитѣ разходи, които тя прави за народното образование, я поставятъ на завидна висота въ стѣлбата дори на по-културни държави отъ България. Въ всѣки случай, когато човѣкъ ще говори за народното образование въ България и когато този, който ще говори, отъ малко-малко познава развой на учебното дѣло въ чужбина, ще трѣбва да признае, че, въпреки всичко, въпреки бедното положение, въ което се намира нашата държава, тя въпреки сѣ дѣлото на образованието единъ голѣмъ подвигъ. Защото, ако при тѣзи недостатъчно годни училищни сгради, ако при тази липса на условия въобще за едно обучение и на условия за провеждането на едно активно обучение въ нашитѣ училища, ние имаме този успѣхъ, това показва само едно: колко голѣмъ е интересътъ, колко голѣмо е съзнанието на българския народъ, колко голѣмо е цененето на плодетъ на просвѣщенiето, което даваме и сме давали въ миналото на нашето население. Азъ съмъ ималъ възможностъ и другъ пѣтъ да изтъкна, че съмъ посещавалъ училища въ чужбина, и не се срамя да кажа, че, при крайно неблагоприятнитѣ и тежки условия, при които сѫ поставени ученикътъ и учителътъ у насъ, тѣ въпнатъ сѣ дѣлото на образованието единъ подвигъ, достоенъ за удивление и за учудване. И азъ си представямъ, ако у насъ имаше онѣзи благоприятни условия и възможности, които съществуватъ въ други културни и по-напреднали, по-богати страни отъ България, какво би представлявала българската учаша се младежъ. Но нека се надѣваме, че въ бѣдеще правителството на Народния блокъ и всички правителства, които ще дойдатъ следъ него, ще се помжчатъ да създадатъ условия и възможности за едно активно обучение въ нашитѣ училища, т. е., да създадатъ условия и възможности, които нашиятъ ученикъ да не учи отъ учебници, а да бѣде активенъ участникъ въ развой на учебния процесъ. Къмъ нашитѣ училища днесъ има пристѣпъ отъ комунизма и фашизма. Еднакво сѫ вредни и опасни за бѣдещето развитие на българската младежъ и дветѣ тѣзи течения. Комунизмътъ притягива съзнанието на ученика и го прави негоденъ за други възприятия, защото онзи, който е комунистъ, смѣта, че вѣнъ отъ комунистическитѣ схващания и разбирания всичко друго е божовъзень, подразсмѣлъкъ, и затова съзнанието му се притягива и става негоденъ да възприема въобще други науки, освенъ комунизма. Еднакво вредно и опасно е и другото течение, било подъ формата на хитлеризмъ, било подъ формата на национализмъ, и образуването на тѣй нареченитѣ ученически легиони. Изглежда, че днешниятъ министъръ на народното просвѣщение търпи тѣзи работи. Защото какъ другояче може да се обясни свикването на конгресъ на ученически легиони, въ който присъствуватъ ученици? Какъ да се обясни присѣствието на ученици на публични политически събрания? Какъ да се обясни, че ученици, заедно съ шайки, нападатъ мирни граждани, когато тѣ изпѣлняватъ своя граждански дългъ? Какъ да се обясни, че ученици не се срамуватъ да носятъ значки на своитѣ петелки и подъ формата на ученически легиони се явяватъ на публични шествия и народни тържества? Ако за развой на науката е опасна и вредна комунистическата язва, то еднакво вреденъ е и шовинизмътъ. Защото, ако ние мислимъ, че националното чувство, че разбирането за функциитѣ на държавата и за ролята на българското гражданство могатъ да се насаждаатъ единствено отъ тия ученически легиони и влизанитѣ въ тѣхъ ученици,

защото тѣ единствено се въодушевяватъ отъ най-възвишенъ патриотизмъ и национализмъ, тогава много жалко за тази държава. Значи, ако въ една гимназия има 1.000 ученика и ако отъ тия 1.000 ученика 200—300 се числятъ въ ученическитѣ легиони, та нима само тия 200—300 ученици сѫ онѣзи, които пазятъ скрижалитѣ на чистия национализмъ, на чистия патриотизмъ? Тогава тази държава заслужава окаяване. Азъ мисля, че това не е така. Азъ мисля, че цѣлото образователно съдържание, цѣлата наша учебна програма е нагодена и може да бѣде нагодена така че да култивира най-възвишенъ патриотизмъ у всички ученици, а не само въ известни категории, и че проявления, като създаването на националистически ученически легиони и фаворизирането и търпенето имъ отъ държавната властъ е еднакво вредно и опасно за ученика, колкото е вредна и опасна комунистическата язва.

Вчера г. Енчевъ изтъкна, че една отъ голѣмитѣ язви въ нашия животъ, единъ отъ много болнитѣ въпроси, това е чиновническиятъ въпросъ. Трѣбва да се създаде единъ законъ, който да стабилизира държавното чиновничество; трѣбва образователниятъ цензъ да стои на първо мѣсто, да превъзхожда партийния цензъ. Днесъ, г. г. народни представители, въ известни ведомства, въ известни наши министерства, партийниятъ цензъ превъзхожда дипломитѣ на свѣтовнитѣ университети. Този въпросъ трѣбва да бѣде разрешенъ веднѣжъ за всѣкога, за да може държавниятъ чиновникъ да се предаде на изпълнение своята работа, за която е назначенъ.

Азъ бихъ искалъ да кажа нѣколко думи и за нашата външна политика. Въ тронното слово, както и въ отговора на тронното слово, се говори за посещенията, което Негово Величество Царятъ направи на чуждитѣ дворове и за посещенията, които много видни министри на външнитѣ работи направиха у насъ, каквото бѣше посещението на турскитѣ министъръ-председателъ и министъръ на външнитѣ работи, на унгарскитѣ министъръ-председателъ и министъръ на външнитѣ работи и на бившия министъръ-председателъ на Франция г. Ерио. Въ всички тия посещения, които се направиха отъ разни чужденци въ България, азъ виждамъ едно голѣмо внимание къмъ българската държава. Също така и вниманието, което бѣше оказано на българския царъ отъ чуждитѣ дворове, е една голѣма честъ, едно голѣмо уважение, една голѣма почитъ къмъ българския народъ. Макаръ тѣзи посещения да нѣматъ официаленъ характеръ, макаръ държавниятъ глава да не бѣше съпроводжанъ отъ отговорния за ръководенето на външната политика министъръ на външнитѣ работи, въ всѣки случай азъ съмъ дълженъ да подчертая, че тия посещения, било на нашия държавенъ глава, било на коронованитѣ глави, които посетиха България, било въобще посещенията на чужденцитѣ у насъ, иматъ грамадно значение за нашата държава. Отъ друга страна, азъ съмъ дълженъ да констатирамъ отъ тая трибуна, че заклети врагове на режима на Александъръ Стамболийски, като Петъръ Тодоровъ, Димо Казасовъ и др., въобще крѣгътъ, нареченъ „Звено“, че всички ония, които говорятъ днесъ за сръбско-българско сближение и които основаватъ разни лиги и дружества за сръбско-българско сближение и побратимяване, признаватъ днесъ, че глѣтъ на Стамболийски, тѣй както той трѣбва да се разбира, а не преиначенъ и извратенъ е билъ пѣтъ повилиенъ. Днесъ той се признава и отъ най-заклетитѣ противници на Александъръ Стамболийски, отъ онѣзи, които въ утрото на 9 юни чрезъ изчама на войници, на юнкери и на други, казвайки, че той, чрезъ Нишката спогодба, е заложилъ националната независимостъ на България, го свалиха.

Въпреки всичко, обаче, днесъ, повече отъ всѣкога се схваща и разбира, че България може да бѣде въ добри отношения съ Америка, съ Япония, съ Китай, но преди всичко тя трѣбва да бѣде въ най-добри приятелски и добросъседски отношения съ своитѣ съседи. Но нашитѣ съседи сѣрби, гърци, ромѣни, особено напоследѣкъ печатъ на Гърция, обвиняваха и продължаватъ да обвиняватъ България и нейното правителство, че, чрезъ своята дейностъ, подготвятъ условия и възможности за смушаването на реда и спокойствието въ тѣхъ. България е била обвинявана въ миналото, още преди войнитѣ, още въ времето на султанъ Абдулъ Хамида, че нейната територия служи за огнище, кѣдето се формиратъ чети за смушаване реда и спокойствието въ турската империя. Днесъ условията сѫ промѣнени. Архивитѣ на външното министерство сѫ пълни съ обвинения, че българското правителство търпи на своята територия тайни революционни организации, които съществуватъ у насъ, подготвяватъ се у насъ и отъ насъ отиватъ въ югослависката, ромѣн-

ската или гръцката държави да смушават реда и спокойствието въ тях. Аз съм длъжен да подчертая, за честта на всички български правителства досега, че това е абсолютно невъзможно. Защото, ако има обективни условия, които да налагат съществуването на тайната революционна македонска организация, то това са условия, които се създават от условията, при които са поставени да живеят и съществуват македонските българи, това 700-хилядно население, което, въпреки всички перипетии, през които е минало, продължава да бъде най-жилавото, най-културното и най-големият двигател на културата. Ако, следователно, трябва да се обвинява някой, това е съвкупността на всички ония условия, при които е поставен да работи и да живее българинът в територията на Гърция и в територията на Югославия. Споразуменията между В. М. Р. О., като революционна организация, и Югославия са един конфликт, преди всичко, в самата югославянска държава, а не конфликтът между Югославия и българската държава. Правителствата на българската държава, доколкото условията и възможностите са позволявали, винаги са искали да не създават условия и възможности, които да тревожат и смушават спокойствието на нашите съседи. Не може да бъде обвинявана нашата държава, чиято граница е слабо запазена, вследствие на малката войска, която имаме, че тя допуска, макар и частични преминавания на границата си, мимо волята и знаянето на правителството. Ако нашите съседи са оградили своите граници с телени мрежи, ако те имат всичката възможност да пазят границата си, няма защо да се сърдят на българската държава затова, че тя, вследствие своята слаба материална сила, не могла да пази своята граница.

Аз съм длъжен тук да подчертая, че споразуменията, които съществуват между Македонската революционна организация и югославянското правителство, не могат в никакъв случай да бъдат една пръчка за сръбско-българското сближение. Трябва да се знае, че сръбско-българското сближение не може да бъде и не е било само на една политическа партия, само на едно политическо движение, което и да бъде то. Сръбско-българското сближение може да бъде осъществено само когато идеята за това сближение бъде подета от народите, от българския народ и от югославянския народ, и когато това сближение бъде сложено на базата на добре разбраните интереси, финансови, стопански и културни, на двата народа, когато то бъде сложено на общността на техните интереси, когато се заличат миналите вражди и борби и когато тя се въплъти дълбоко въ съзнанието на народите. Само тогава ще могат да се създадат истинските условия и възможности за едно сръбско-българско сближение, което в никакъв случай не може да накърни националното достоинство на двата народа, и специално на българския народ. Но, ако някой смисля, че само те имат патент, само те имат право да говорят за сръбско-българско сближение, то ще трябва да се знае, че това сближение е възможно само на почвата на добре разбраните интереси на двата народа въ тяхната цялостност и съдействието на всички партии и политически течения, каквито ги има въ тези народи.

Г. г. народни представители! Въ реда на тези мисли, аз съм длъжен да изтъкна и грижите, които правителството на Народния блок употребява, за да подпомогне най-големия производителен слой, българският земеделец, като уреди въпроса съ храноизноса въ тая форма, въ която е днес.

Въпросът за задълженията. Ето, изтича м. ноември, и нищо не е направено по този въпрос, а на 1 декември изтича тъй нареченият частен мораториум. Отизи законопроекти, за които беше дума още от преди две години, не са внесени: напр., законопроектът за покровителстването на нашата индустрия, законопроектът, който уж работеше още г. Георги Петров, а днес министър Гичев, който от 10 месеца е поел Министерството на търговията и още не го е внесъл въ Народното събрание. Нищо не е направено или много малко е направено, за да бъдат поставени въ едно правилно съотношение цените на зърнените произведения и цените на предметите от първа необходимост за селянина. Колкото и да има желание министърът на търговията да понижи цените на предметите от първа необходимост, толкова, от друга страна, министърът на финансите, чрез своята политика на облагане предметите от първа необходимост, ги прави много недостъпни за производителя на зърнени храни. Какъ бихме окачествили грижите на правителството по отношение подпомагането на земледелското производство, когато въ една Франция цената на килограм жито се равнява на 6.50—7 л., когато въ една Германия е почти същата, а въ България цената на

килограм жито е 2.70 л.? Когато една крина царевича у нас струва 8 л., един литър газ струва 9 л. Много правилно се изразяват нашите хора, като казват: „Едно време, за да купим едно кило газ, ние давахме едно кило царевича, а днес, за да купим едно кило газ, трябва да дадем една кофа царевича и едно яйце“. Не се направи нищо, за да се подпомогнат производителите на зърнени храни. Наистина, употребиха се известни грижи, обрна се известно внимание от страна на правителството по отношение розопроизводителите, цвеклопроизводителите, оризопроизводителите и т. н., но за най-големия производител — зърненото — тази година много малко се направи.

Трябва да се разбере, че данъчното облагане отдавна е стигнало своя връх и е въ такова положение, че никога не може да знае какво трябва да плаща. Най-сетне то трябва да бъде сведено към въвеждането на един единствен данък — данъкът върху общия доход, който данък е въведен въ цял свят, а го имаше и у нас. Този единствен данък ще даде възможност на българските граждани да знаят точно данъците, които има да плащат.

Аз не зная доколко правилно Българската народна банка регулира нашата външна търговия, но аз зная — и всеки от вас, който е бил въ чужбина, ще знае — че централните софийски улици приличат на булевардите от големите градове на Италия, Франция, Германия. Въ София има магазини, въ които се продават луксозни плодове и артикули, донесени чак от Калифорния и от цяла Европа, каквито не се продават дори въ държави като Италия. Искамъ да констатирамъ, че правителството на Народния блок е отворило широко портите на България за вноса на разни луксозни неща, безъ които може да се мине. А правителството на Народния блок се оплаква, че липсват средства, за да се даде една по-голяма цена на зърнените произведения, напр. 4 л. за килограм. То може да обложи всички излишни артикули, безъ които може да мине София и изобщо българските пазари и да получи онази разлика, която българската държава трябва да плаща въ повече за зърнените произведения. Разтворени са също така широко портите на България не само за внос на чужди стоки въ България, но и за чужденци работници, и то въ един момент, когато ние имаме една голяма безработица. Допускат се въ страната работници от чужбина, съ което Министерството на търговията, промишлеността и труда доказва, че проявява слаби грижи за българските работници. Не се спира големият приток от чужденци, дори за работи и за длъжности, за каквито ние имаме кандидати въ доста голямо количество. Ако беше въпрос за инструктори, за вещи лица, за компетентни лица по известни индустрии, по известни занаяти, това е разбрано, но допускат се обикновени работници, които изместват нашите местни такива. Въ тъй отношение трябва да се направи бележка на съответния министър, че, особено за хора на изкуството от чужбина, той е разтворил широко портите.

По отношение регулирането и създаването на един режим за търговията съ зърнени храни, по отношение закона за индустрията и по отношение мърките, които трябва да бъдат взети за създаването на едно правилно съотношение между цените на зърнените произведения и предметите от първа необходимост, не е направено нищо; безгрижието продължава, кризата се шири и въ народната душа се поражда едно голямо разочарование. Ето защо, колкото на 21 юний подвигът да имаше голяма величественост, колкото този подвиг на 21 юний да заслужаваше удивление и учудване, толкова днес разочарованието се явява по-голямо. Наистина народният блок направи известни усилия, но неговите усилия не са толкова чувствителни, толкова осезателни, за да може да каже този народ, че тъй, което той даде на 21 юний — тази любов, тази обич — получи едно реално потвърждение въ реформите на правителството на Народния блок. И затуй въ последните общински избори, които станаха през течение на 1933 г., ние виждаме едно разкъсване на гласовете на партиите, които съставляват блока. Народният блок фактически остава да съществува само въ Министерския съвет. Доу Народен блок не съществува. Министър Гичев заяви: „Ние съ органи на полицията няма да правим общо дело“. Един министър от една партия, която се намира въ блока съ три други политически партии, от височината на своя министерски столъ дава нареждане, и то един ден преди изборите, за самостоятелно действие въ общинските избори. Същото правят и други.

Има една опасност от „движението“, от политическата партия „Демократически сговор“, водена от г. Цан-

ковъ, едно движение, една организация, която показва колко е къса паметта на българския народъ. Сякаш този народъ въ течение на две години, откакто дойде правителството на Народния блокъ, забрави всичките онѣзи дѣла, всичките онѣзи прелести, на които бѣше подложенъ презъ 8-годишното яго. И, което е удивително, то е, че, вследствие разочарованието отъ дѣлото на Народния блокъ, вече изъ селата се лъватъ гласове въ полза на Александъръ Цанковъ. Азъ съмъ длъженъ да отправя единъ позивъ за едно опомняне къмъ правителството на Народния блокъ. Това правителство ще трѣбва да прояви единъ възвишенъ патриотизмъ, едно възвишено схващане на своята задача, трѣбва да разбере, че, вследствие на това, че у него липсва едно желание за единъ по-другъ редъ и вървежъ на нѣщата и събитията у насъ, то неволно става причина за усмиването на незадоволството у българския народъ и хвърлянето на този последния въ разни пѣтица, които нѣма да допринесатъ нѣщо добро за правилния му развой. Защото, азъ казахъ отначало, че всѣко едно министерство сякаш е отдѣлно феодаство, дето министърътъ е пълновластенъ распоредител. Нѣма единъ центъръ въ цѣлата политика и въ стопанската политика на правителството. Стопанскиятъ съветъ, тъй ясно прокламиранъ въ закона за повдигане на земледѣлското производство, не е свиканъ, макаръ ето вече две години откакто Министерството на земледѣлието се управлява отъ Земледѣлския съюзъ. Не е направено нищо да има една стопанска политика, въ която да има приемственостъ, която да бѣде следвана отъ това правителство, да бѣде следвана и отъ друго правителство. Не се прави въобще нищо или много малко се прави, за да може да се отговори на онѣзи голѣми надежди, на онази голѣма любовъ, на онай голѣма обичъ, която правителството на 21 юний имаше, когато дойде на власт.

И азъ бихъ си позволилъ свободата тукъ да се обърна къмъ представителитъ на Земледѣлския съюзъ въ кабинета: Драги другари и приятели! Вие поискате да се изпълни резолюцията на вашия конгресъ на игрище „Юнакъ“, по отношение махването на Никола Захариевъ отъ подпредседателския столъ; вие бѣхте много бързи, когато поискате Народното събрание да се произнесе по партийни, съюзни спорове, като забравихте, че за съюзнитѣ грѣшки има съюзни институти. Ако Никола Захариевъ се е провинилъ отъ гледището на Земледѣлския съюзъ, тъй както вие го разбирате, тъй както вие го схващате, вие трѣбваше да подирите съюзнитѣ, партийнитѣ институти и тамъ да искате неговото наказание. Но вие бѣхте много смѣли, много дрѣзки, много бързи въ искането за изпълнение резолюциитѣ, взети отъ вашия конгресъ на игрище „Юнакъ“. Е добре! Съ смѣлата настойчивостъ защо не поискате провеждането на резолюцията ви по отношение уреждането въпроса за задълженията? Вашиятъ ораторъ вчера тукъ, другарътъ Георги Енчевъ, го досрама да говори — сякаш имаше камъче въ устата му — за намаление на задълженията; той говорѣше само за тежкото положение на земледѣлца. И тукъ е именно парадоксътъ, за който азъ говорихъ отъ началото — че докато правителството мисли едно, партийнитѣ и парламентарнитѣ групи, които го крепятъ, които го поддържатъ, мислятъ съвършено друго. Ако, следователно, е дошелъ този моментъ, че парламентарнитѣ групи, стоейки въ по-близкъ контактъ съ българския народъ, познавайки по-добре неговитѣ нужди, неговитѣ искания, ако, казвамъ, парламентарнитѣ групи стоятъ по-близко до пулса на българския народъ, а правителството престана да смѣта и да мисли тъй, както смѣта и мисли българскиятъ народъ, то време е тази голѣма политическа сила, резултатъ на 8-годишна дейностъ въ съзнанието на българския народъ, именно идеята за Народния блокъ, идеята за събиране на сроднитѣ елементи за изваждане дѣлото на България на добъръ край, време е този Народен блокъ да подири отговорности за туй тежко положение, преди всичко въ представителитѣ на изпълнителната власт. И ако наистина Парламентътъ, парламентарнитѣ групи и партийнитѣ, върху които се крени и поддържа туй правителство, сѣ се увѣрили отдавна, че правителството далечъ не отговаря на народнитѣ нужди и желания, то трѣбва часъ по-скоро да бѣде смѣнено, за да дойде една нова властъ, която, наистина, пакъ ще се крепи и трѣбва да се крепи на най-голѣмата обществена сила, Народниятъ блокъ, но която по-правилно и по-ясно ще схваща народнитѣ нужди и желания и, най-главно, ще има повече воля да отговори на тия нужди и желания. Иначе, г. г. народни представители, нека не си правимъ илюзия, нашиятъ народъ днесъ ще отива при Цанковъ, ще отива при комунисти, ще се разпарцалосва и азъ не зная, този народъ, съ неговата ниска култура въобще и голѣмъ инатъ, въ утрешния день какво би могълъ да направи. Азъ, който

искамъ да бѣда въ този случай откровенъ, искамъ да ви кажа, че правителството, което бѣше тъй възторжено посрещнато на 28 юний, днесъ се ненавижда — ненавижда се отъ този народъ, защото той не искаше много. Но онова малко, което искаше, той схвана, че не му се даде, макаръ да му бѣше обещано. Той иска малко, защото, макаръ и съ ниска култура въобще, той има достатъчно висока политическа култура, за разлика отъ културата въ туй отношение на други народи. Той знае, че кризата е всеобща; той знае, че не е правителството на България, което съ магически жезълъ може да разреши всички проблеми наведнѣжъ, но той знае, че една индустриална Америка, че една Франция, въобще страни съ по-високо развити индустрия, проявяватъ повече грижи и повече старания, за да облекчатъ стопанската криза и да подпомогнатъ земледѣлското население. Ако една Америка, чрезъ последнитѣ мѣроприятия на председателя Рузвелтъ, чрезъ спадане стойността на долара, цели да подобри положението на американскитѣ фермери, и пакъ тѣ сѣ недоволни; ако една Франция дава 7 л. за килограмъ жито, какво направи България въ 1933 г. — не говоря за заслугитѣ на Народния блокъ, които има съ създаването на режима за търговия съ зърнени храни презъ 1932 г. — какво направи правителството презъ 1933 г. да премахне въ съзнанието на този народъ омразата, която се таи къмъ правителството на Народния блокъ?

Отъ друга страна, азъ съмъ длъженъ да подчертая и едно друго явление, което става въ най-голѣмата обществена сила въ България — въ Земледѣлския съюзъ, основниятъ елементъ на Народния блокъ. Докато презъ времето на Александъръ Цанковъ правителството смѣташе, че чрезъ физическо унищожение, чрезъ методитѣ на усмиренieto ще бѣде сломена съпротивителната сила на Земледѣлския съюзъ, въ времето на покойния Ляпчевъ правителството, чрезъ вътрешно наблюдение, чрезъ подкупи, чрезъ фаворизиране и покровителствуване на лица въ Земледѣлския съюзъ, мѣстото на които не бѣше въ него, се мъчеше да внесе едно разложение въ Земледѣлския съюзъ. Днесъ нашиятъ високоуважаемъ министъръ-председателъ взема активно участие въ партийнитѣ спорове, въ съюзнитѣ спорове на Земледѣлския съюзъ. Голѣма е трагедията на земледѣлското движение! Азъ не мога да си обясня туй прѣко участие на министъръ-председателя въ борбитѣ на Земледѣлския съюзъ, чрезъ фаворизиране, чрезъ покровителствуване на едни и чрезъ непозволяването, даже отъ трибуната на Народното събрание, да се хвърлятъ обвинения противъ известни негови колеги министри. Тогава къде остана свободата на народния представителъ, въ Народното събрание да има пълната възможностъ да изказва своето мнение, своето убеждение и да хвърли обвинение, ако ще би и противъ министъръ-председателя на България? На основание на кой правилникъ, на коя традиция се забранява това? Още неизнесени обвинения, още неизнесени престѣпления и министъръ-председателътъ и председателството на Народното събрание възпрепятствуваха единъ народенъ представителъ отъ тая трибуна при единъ поводъ. Азъ си спомнямъ и другъ единъ случай. Бившиятъ министъръ Бобошевски хвърли едно обвинение, което азъ не знамъ доколко е вѣрно, противъ министра на финанситѣ, г. Стефановъ, но това бѣше позволено. Обаче г. министъръ-председателъ не позволи да се хвърлятъ отъ трибуната на Народното събрание противъ единъ неговъ колега обвинения, безъ да ги чуе какви сѣ. Кой тогава подравя Парламента? Онѣзи ли, които въ в. „Слово“ пишатъ противъ него, или Съюзътъ на запаснитѣ офицери, който говори за надпартиен кабинетъ и за единъ парламентъ не въ този видъ, въ който той е, или тѣзи, които отъ висотата на мѣстото, което заематъ тукъ, отниматъ възможността на народния представителъ да изказва добросъвестно и почтено своето мнение, своето убеждение?

(Председателското мѣсто се заема отъ председателя)

Азъ съмъ длъженъ, макаръ и малкъ парламентаренъ деятелъ, да подчертая, че въ други режими, доколкото силитѣ и знанията ни сѣ позволявали, сме отправяли справедливи и основателни обвинения. Тая възможностъ иска да ни отнеме сега високоуважаемиятъ министъръ-председателъ г. Мушановъ, за да вземе активно прѣко и лично участие въ нашитѣ съюзни борби, въ съюзнитѣ разправии.

Но, г. г. представители на Демократическата партия! Вие не можете да си дадете точна смѣтка за трагедията, която изживѣвъ Земледѣлскиятъ съюзъ презъ 8-годишното управление на Сговора. И днесъ не можете, туряйки прѣстъ въ живата рана, въ нашитѣ вътрешни разправии, да видите какво пакостно дѣло вършите за нашата общественостъ, за правилния и добрия вървежъ на държав-

нитъ работи съ това прѣко и лично участие въ нашитѣ спорове. Вие не знаете трагедията на Земледѣлския съюзъ презъ 8-годишното управление на Сговора. Колкото и искрени и почтени да бъдете въ вашитѣ намѣрения, колкото и искрено да искате да вникнете въ тая трагедия, която изживѣ Земледѣлския съюзъ презъ управлението на Сговора, вие не можете да направите това. Ние понесохме оскърбления и обвинения презъ 8-годишното управление на Сговора и тукъ, въ Парламента, и вънъ — въ живота. Ние никога, въ нашитѣ партийни спорове и въ нашитѣ обвинения противъ правителството на Сговора, не надхвърлихме рамкитѣ, които, като се прескочатъ, се уязвява не правителството, а България, българската държава. И тогазъ ние приехме да бъдемъ уязвявани партийно, съюзно и лично, и то въ важни за държавата моменти. Когато България трѣбваше, напр., да разрешава въпроса за репарационнитѣ задължения, отъ тая трибуна тогавашни министри хвърлиха обвинения, че покойниятъ Стамболийски кралъ милиони, за да подкупи Репарационната комисия. Знаейки пълната истина, ние не излѣзохме да кажемъ докъде е тя и откъде е заблудението и лъжата. Следователно, трагедията, която изживѣ Земледѣлския съюзъ въ миналото, ни е научила да бъдемъ внимателни въ настоящето. Но вие, особено вие, г-да демократи и националиберали, които знаете, че благодарение на най-големия кослъ, Земледѣлския съюзъ, на 21 юний можахме и вие, и ние, и всички тукъ (Сочи министерската маса) да дойдемъ на това мѣсто да отговоримъ на народнитѣ нужди и желания, имате длъгъ не отъ благодарностъ, не отъ признателностъ, а по дългъ къмъ родината да бъдете по-пасивни, по-нѣми въ трагедията, която днесъ изживява Земледѣлския съюзъ. Вѣрвайте, че умрѣлиятъ Стамболийски по-умѣло ще дирижира земледѣлското движение въ този тежъкъ за него часъ, отколкото вашето вмѣшательство въ неговитѣ вътрешни работи. И отъ туй гледище, отъ тази трибуна азъ съмъ длъженъ да протестирамъ за вмѣшательството на Демократическата партия, и особено на министъръ-председателя на България, въ работитѣ на Земледѣлския съюзъ, въ фаворизиране, въ покровителство на лица, и на течения и на разбирания, които, преди всичко, ще бждатъ вредни и на разбирания, които, преди всичко, ще бждатъ вредни и на пакостни за неговия столъ, а следователно, и за държавата. Но ако, отъ друга страна, въ нашия народъ се забелязва единъ бунтъ, ако има едно незадоволство, ако парламентарнитѣ групи и партии, които съставляватъ Народния блокъ, сж дошли до едно съзнание, до едно разбиране, че днешното правителство е далечъ задъ тѣхнитѣ разбирания, то дългъ е на тѣзи парламентарни групи и на тѣзи партии да кажатъ на туй правителство: ти си изхабено, ти далечъ не стоиш на това мѣсто, на което ние те поставихме, и е време да дойде една нова властъ, която да възвърне преди всичко вѣрата на българския народъ въ управлението. А при страшнитѣ бури, които идатъ надъ свѣта, при чернитѣ градоносни облаци, които се виятъ днесъ надъ свѣта, ние трѣбва да възвърнемъ тази вѣра въ този народъ. Тя ще ни трѣбва за по-големитѣ изисквания, когато дойдатъ тѣ.

И азъ, като съмъ недоволенъ, преди всичко, отъ действителността на земледѣлскитѣ представители въ този кабинетъ, защото тѣ не дадоха оня максимумъ отъ сили, отъ енергия, отъ устойчивостъ, отъ твърдостъ въ устояване исканията на Земледѣлския съюзъ въ Министерския съветъ и въ Парламента, отъ друга страна, като виждамъ, че днешното правителство е достатъчно изморено и изтощено, азъ издигамъ единъ зовъ за една нова, силна, компетентна и волева властъ, която, преди всичко, да има едно желание, едно намѣрение — да отговори на помрачения подвигъ на 21 юний 1931 г. (Ржкопѣлскания отъ нѣкои земледѣлци)

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Сеферинъ Митковъ.

С. Митковъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Съ внимание слушахъ всички преждеговоривши оратори, които се изказаха по отговора на тронното слово. Ползувамъ се отъ случая, явявайки се за пръвъ пътъ на трибуната въ Народното събрание, да изкажа скромнитѣ си разбирания по голѣмитѣ въпроси, които днесъ вълнуватъ цѣлия български народъ.

Като проследимъ дейността на днешното правителство отъ 28 юний 1931 г. до днесъ, намираме много изобилии, неопровержими доказателства и факти, които ни даватъ пълно основание да твърдимъ, че правителството на Народния блокъ, въ който участвуватъ четири политически организации — между които най-големата е Земледѣлския съюзъ — се оказа негодно, некадърно да даде стройна, добре обмислена система отъ радикални

мѣрки и мѣроприятия, чрезъ своєвременното прилагане на които можеше овреме да се помогне на българския народъ за спасяването му отъ страшното положение, въ което се намира.

Чухме отъ ораторитѣ, изказали се по отговора на тронното слово, да изнасятъ много факти по редица действия на правителството, които факти говорятъ, най-малкото, за едно безгрижие у днешното правителство. Въ тѣзи тежки минути, които преживява нашиятъ народъ и нашата държава, ще трѣбва, г. г. народни представители, наистина да се отърсимъ отъ всѣкакви чувства на неприязнь, отъ партийни дразги, и пр., и пр., и да кажемъ отъ тази трибуна самата истина, която ще бжде полезна за правителството, за да може то, ако смѣта да понесе отговорността си съ гордостъ, да си вземе добра бележка и да води по-нататкъ съдбинитѣ на народъ и на държава.

Въ България днесъ се говори, че има криза. И наистина, почитаеми г. г. народни представители, кризата въ България днесъ е достигнала своята кулминационна точка. Днесъ, даже, като-че-ли не може вече да става дума за криза между българския родъ, защото е настѣпилъ пълень пауперизъмъ въ всички обществени слоеве, отъ най-долу до най-горе.

Кризата е дълбока. Първо, ние имаме парична криза; второ, имаме кредитна криза, и на трето мѣсто иде стопанската криза, за която тѣй много се говори и пише. И друга една също така голѣма криза, като резултатъ отъ първитѣ, която души българския народъ, това е моралната криза; тя се явява пѣкъ като последица отъ всичкото това нещастие на нашия народъ.

Г. г. народни представители! Нашата държава е въ тѣсни връзки съ другитѣ държави; тя не е изолиранъ оазисъ, а е въ тѣсенъ контактъ, въ търговски и дипломатически връзки съ другитѣ държави. И оттамъ иде едно много лошо, едно много страшно заблудение, което виждаме да се поддържа и огъ нашитѣ видни икономисти, а също така и отъ днешното правителство. А то е следното: че кризата е свѣтовна и че ние ще трѣбва да чакаме нейното разрешение да се получи въ другитѣ голѣми държави, и следъ като тамъ премине тази свѣтовна криза, ще настѣпи на свой редъ облекчение и за българската държава. И тукъ именно, г. г. народни представители, е една отъ голѣмитѣ и фатални грѣшки на правителството, загдето то въ такъвъ единъ тревоженъ моментъ е скръстило рѣще предъ грозящитѣ ни опасности и съ едно олимпийско спокойствие, неоправдано съ нищо, изкаква събитията. Тѣ вървятъ съ бързината на електрически токъ, а то върви подиръ тѣхъ съ биволска кола! Ние сме длъжни да констатираме това отъ тази трибуна, защото, както ви заявихъ, имаме хиляди факти. Заблудение е, г. г. народни представители, да се смѣта, че смекчаването на кризата ще дойде отъ вънъ. Кризата ще се разрешава по други пътища. Имаше оратори, които можаха да кажатъ своята компетентна дума по тоя въпросъ, но нека ни бжде позволено и азъ да дамъ скромното си разбиране по него.

Тази бедна България, повалена и оскърбена; тази България, която днесъ се намира на смъртенъ одъръ, чака отъ днешното правителство на Народния блокъ облекчение, чака отдушникъ, за да може да се изправи що-годе на своитѣ крака. Българскиятъ народъ, който ни изпрати съ единъ голѣмъ ентузиазъмъ тукъ, въ Парламента, въ ковачината на законитѣ да ковемъ неговитѣ съдини, днесъ го виждаме да отвърща глава отъ насъ. Корабиятъ българинъ, който премина презъ най-страшнитѣ ужаси на тритѣ войни и който не бѣ сломенъ, който не бѣ победенъ, но който бѣ униженъ, виждаме днесъ да е забилъ очи въ земята, да е навелъ глава. А този, който познава психиката на нашия народъ, може по това да констатира, че положението въ нашата държава е извънредно много тежко и че се налага часъ по-скоро да се направи всичко възможное, за да може да се възвърне изгубената вѣра на този народъ.

Когато ще разглеждаме и разрешаваме въпроса за стопанската, финансова и парична криза въ България, ние сме длъжни да признаемъ, че България има свои специфични условия, има своя отдѣлна стопанска конюнктура и че ние не можемъ да я сравняваме съ Англия, съ Франция, съ Италия или съ Германия. И абсурдно ще бжде да се твърди днесъ, че трѣбва да чакаме разрешението на този въпросъ отъ чужбина. Ще си намѣримъ собствени били, ще си намѣримъ балсамъ въ нашата родна земя, какъвто тя дава и какъвто нашиятъ организъмъ е пригоденъ да възприеме, и ще го дадемъ на народа да го изпие, да се лѣкува. Но ние не виждаме тукъ отъ отговорното правителство на Народния блокъ нито най-малки

заченки отъ грижи, които да подсказват на този народъ, че ще се направи нѣщо. Много инициативи се подеха, въ много отношения се действуваше, обаче крайниятъ резултати бѣха винаги незадоволителни. Четиритъ блокови партии, които участвуватъ въ управлението, винаги по голѣмитъ въпроси — като въпроса за задълженията, въпроса за изравняване ценитъ на индустриалнитъ произведения съ тѣзи на земеделскитъ, голѣмия въпросъ за монопола на зърненитъ храни, ние ги виждаме да стоятъ на различни становища.

Г. г. народни представители! Ако преди година или година и половина имаше условия, които що-годе да примирятъ народа, ние днесъ вече не ги виждаме. Българската душа е огорчена. И нека нашето правителство, на Народния блокъ, което още стои съ нѣмо спокойствие къмъ съдбинитъ на този народъ, нека то да знае, че е изправено предъ кратера на единъ вулканъ отъ народно негодуване, който кратеръ чака своето избухване въ всеки моментъ. Ние сме длъжни отъ тази трибуна да посочимъ голѣмата опасностъ, която грози тази страна поради нехайството на днешното правителство. Защото ние идваме отдалу, ние носимъ болкитъ на народа, докоснали сме се до неговия пулсъ и виждаме, че положението е нетърпимо.

Г. г. народни представители! Чухъ тукъ г. Петко Стояновъ, който изнесе сѣкушителни данни по отношение управлението на нашата бивша Народна банка. Ползувамъ се отъ този случай да ви заявя, че, споредъ моитъ скромни разбирания и споредъ разбиранията на Българския народенъ земеделски съюзъ — организацията на българскитъ селяни, които сѣ творителитъ на благата — че Демократическиятъ сговоръ — споменавамъ името му не защото искамъ да го обвия, а да го посоча като изворъ на непоправими злини, които той чрезъ своето 8-годишно управление донесе на България и особено нанес една страшна злина и пакостъ на нашата държава съ откъсването на Българската народна банка и съ измѣстването ѝ отъ стопанския животъ на България. Кой отъ васъ не знае, че Българската народна банка бѣше главниятъ нервъ въ нашия стопански животъ; че тя движеше всичко, че тя доминираше надъ всичко, че тя бѣше крепителка на всички стопански съсловия въ нашата страна? Сговорътъ, съ своята главолемна политика, може би, за да се хареса на чужденцитъ, продаде я, направи я емисионенъ институтъ, който днесъ за днесъ нѣма абсолютно никакво значение за нашето стопанство. Този институтъ днесъ не може да играе тази голѣма роля, каквато играеше по-преди. Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че съ сключването на двата заема, бѣжанскитъ и стабилизационниятъ, презъ времето на Сговора, който управляваше страната 8 години, особено съ втория заемъ, се тури надгробната плоча на България. По моето разбиране, това е една такава голѣма злина, че е почти непоправима.

Днесъ за днесъ Българската народна банка, споредъ статутитъ си, споредъ измѣнението отъ 1926 г. на закона за Българската народна банка, въ връзка съ сключването на бѣжанския заемъ, има само една допирна точка съ нашата държава — да изпълнява безвъзмездно службата на държавната хазна. Г. министърътъ на финанситъ е тукъ, и смѣтамъ, че той ще потвърди това. Въ нищо друго никой не може да се мѣси въ работитъ на банката. Вие знаете, че ние, особено народнитъ представители, говорѣхме по градове и паланки, по събори и публични събрания преди 21 юний, а нѣкси и следъ 21 юний, че чиновницитъ въ Българската народна банка получаватъ сотици хиляди лева месечна заплата. И нека единъ отъ г. г. народнитъ представители, нека дори г. министърътъ на финанситъ стане да ми каже какъвъ е бюджетътъ на Българската народна банка, въобще има ли бюджетъ, и, ако има, въ какъвъ размѣръ е той и кой отъ чиновницитъ каква заплата получава.

Н. Пѣдаревъ (д. сг. Ц.): 120 милиона лева е бюджетътъ ѝ.

С. Митковъ (з): Г. г. народни представители! Вие виждате, че ние говоримъ много за Народната банка, станала вече единъ самостоятеленъ институтъ, който нѣма нищо общо съ държавата и държавното стопанство освенъ това, че изпълнява, както казахъ, службата на държавната хазна, и трѣбва да говоримъ за нея, защото съ нейното откъсване отъ народното стопанство българскитъ стопански съсловия загубиха много. Следъ измѣнението на закона за Народната банка, въ връзка съ бѣжанския заемъ отъ 1926 г., се каза, че, за да може да се поддържа покритието на българския левъ, банката трѣбва да има задъ себе си, въ чужди дивизи, злато и сребро, минимумъ 33 1/2% отъ банкнотитъ въ циркулация. Отъ друга страна, поради голѣмия вносъ на стоки презъ 1925/1926 г., Бъл-

гарската народна банка бѣ заставена да продаде голѣмо количество чужда валута, като срещу нея прибираше книжнитъ пари отъ вносителитъ на стоки, търсители, купувачитъ на чужда валута. Отъ трета страна, Българската народна банка, понеже нѣмаше възможностъ да поддържа законния минимумъ покритие по силата на закона, поради липса на достатъчно злато и дивизи, почна да изтегля книжнитъ пари отъ пазара, чрезъ стопанскитъ съсловия, които кредитираше. И поради погрѣшната политика, която банката поведе, за нея нѣмаше другъ изходъ, г. г. народни представители, освенъ да тръгне по най-страшния пътъ — пътътъ на дефлацията. Отъ 1924 г. до 1927 г. ние имаме една явна дефлация. Позволете ми тукъ да ви процитирамъ само 2—3 цифри, за да можете да се убедите, че Българската народна банка наистина е провеждала една страшна и катастрофална политика за нашето стопанство. Презъ м. декемврий 1923 г. книжно-паричното обращение бѣше достигнало крѣгло 4 милиарда лева. Презъ 1924 г. ние виждаме едно силно увеличение на книжно-паричното обращение и на 30 ноемврий с. г. то достигна до 4 милиарда и 622 милиона лева. Следъ тази инфлация, отъ края на 1924 г. започна една систематическа дефлация, която спрѣ къмъ м. януарий 1927 г., при едно книжно-парично обращение отъ 3 милиарда 224 милиона лева. Днесъ, къмъ 31 октомврий н. г. имаме въ циркулация, въ обращение 2 милиарда 845 милиона лева. Значи, изтеглена е отъ обращение една сума отъ 1 милиардъ 777 милиона 833 хиляди лева. И като се има предъ видъ, г. г. народни представители, че населението отъ 1923 г. досега се е увеличило съ повече отъ половинъ милионъ жители и че тогава въ нашето стопанство е имало въ обращение 4 милиарда лева, а днесъ, при увеличенъ ръстъ на населението, има въ обращение 2 милиарда 845 милиона лева, явно се вижда, че нашето положение се отегчава, освенъ отъ голѣмата стопанска криза, която има общи причини въ всеобщия хаосъ, който съществува, още и отъ погрѣшната политика на Българската народна банка да върви по пътя на дефлацията. И когато у насъ става дума за криза, ние трѣбва да потърсимъ причинитъ ѝ първо въ туй, че на нашия пазаръ липсватъ обращателни срѣдства, липсватъ пари. Ето защо, българското правителство ще трѣбва да намѣри модусъ, ще трѣбва да намѣри пътъ, безъ да излага на опасностъ българския левъ, наново да върне на народното стопанство тѣзи срѣдства отъ 1 милиардъ 777 милиона лева — не че съмъ приятелъ на инфлацията, а поради това, че се чувствува необходимата нужда отъ оборотни срѣдства — за да можемъ следъ туй да цѣримъ другата криза, която остава. Защото липсата на парични оборотни срѣдства води отъ своя страна другата криза — кредитната криза, липсата на кредитъ, отъ което пѣкъ следва голѣмата лихва. Вие знаете, че, по силата на закона за търсенето и предлагането, колкото повече се търсятъ срѣдства отъ нуждаещитъ се предъ кредитнитъ частии и обществени учреждения, толкова последнитъ иматъ основание да поддържатъ единъ високъ курсъ на лихвата.

Г. г. народни представители! Имаме ли днесъ основанието ние, които се явяваме като помощници въ настоящия моментъ по отговора на тронното слово на правителството, да му дадемъ насоки, да му посочимъ грѣшкитъ; имаме ли, казвамъ, основание ние тукъ, отъ тази трибуна, да му кажемъ, че то не е разрешило голѣмитъ въпроси? Азъ смѣтамъ, че, безъ да пресилваме нѣщата, можемъ спокойно да заявимъ, че Народниятъ блокъ, въ лицето на българското правителство, не е разрешилъ нито една отъ голѣмитъ задачи, които му предстоеха да разреши. Този Народенъ блокъ, създаването на който бѣше като спонтанно желание на българския народъ, изразено чрезъ единъ законенъ вотъ на 21 юний, не можа да отговори на тия голѣми и широки задачи, които времето и нуждитъ на народа-повеляваха да бѣдатъ разрешени. Защо това правителство, което ние не можемъ да го наречемъ полицейско, понеже е излѣзло отъ народа, защо се показва толкова нѣмо, защо се показва толкова глухо, защо се показва толкова слѣпо да не вижда тия нужди на народа, да не вижда страшния, основателния повикъ на този народъ? Г. г. народни представители! Това правителство не че досега не е могло да разреши въпроситъ, но, азъ мисля, че то нѣма да ги разреши и въ бъдеще, дотогава, докогато стои на властъ въ този съставъ, въ този си видъ. То нѣма да ги разреши затова, защото ние не виждаме то да взема поука отъ живота, ние не виждаме да взема поука отъ крещящитъ нужди на народа, отъ чието ние ужъ говори и управлява. Това настроение, съ което Народниятъ блокъ дойде, днесъ го нѣма. Ние виждаме едно страшно униние, едно голѣмо отчаяние въ народа, ние виждаме той да търси незнайни пътища, готовъ да мине презъ тѣхъ, готовъ да изгори, но да потърси ново нѣщо. Защо? Защото

неговитѣ представители, за които той мина презъ огънь, мина презъ куршуми, за да ги докара тукъ, въ Парламента, не можаха да се отзоватъ на неговата молба, на неговата покана.

Явяватъ се голѣми въпроси, но единъ отъ най-голѣмитѣ въпроси, които чакатъ своето немедленно разрешение, това е въпросътъ за задълженията. Една и половина година вече този въпросъ не слиза отъ сцената, стои и тукъ, въ Парламента, и въ колонитѣ на вестниците, разисква се и отъ общественѣ, и отъ стопански деятели. Какво направихме ние, Парламентътъ, какви усилия употребихме, за да можемъ наистина да кажемъ на народа или той да разбере, че повече отъ туй, което е вече дало правителството на Народния блокъ, не може да даде? Нищо, г. г. народни представители! И нѣма да бѣде пресилено, ако заявимъ, че днешното правителство не ще може да отговори на тѣзи нужди, защото то е правителство на търсене формули за спасяване на този или онзи отъ кабинетъ. Това правителство ежедневно е загрижено и вдълбочено въ себе си; то живѣе, така да се каже, въ единъ собственъ кошмаръ, който го души ежечасно и ежеминутно и не може да се освободи и да погледне на по-дълго и на по-широко, за да се загрижи за хала на народа. Много примѣри има. Ние, представителитѣ на Земледѣлския съюзъ, които учимъ народа на демокрация, на моралъ, най-много срѣщаме уприци отъ народа, затуй, защото отъ насъ най-много се иска. А ние виждаме, че отъ срѣдата на земеделската парламентарна група се явиха хора, какъвто е днешниятъ нейнъ председателъ, г. Асенъ Буковъ — не искамъ да го обвинявамъ — които да занимаватъ Парламента, и специално правителството, съ въпроси, какъвто бѣше законодателното предложение за смѣняване първия подпредседателъ на Народното събрание, г. Захариевъ, и то именно въ единъ моментъ, когато такова предложение не трѣбваше да се внася, и правителството веднага се отзова да го разреши чакъ по-скоро, като единъ голѣмъ въпросъ. Ами, г. г. народни представители, къде сѣ частнитѣ инициативи, които, за честта на Парламента и за честта на народното представителство, често пѣти излизаха отъ доброто желание да се помогне на народа? Защо тѣ се осуетяваха? Защо законътъ за амнистията, защо законътъ за задълженията не можаха да събудятъ въ вашето съзнание отговорността, че вие трѣбва да отговорите на тѣзи голѣми нужди? Какво стана съ въпроса за задълженията? Този въпросъ не е мой, личенъ, той не е вашъ, г. г. народни представители, но той се намира въ рѣцетъ на правителството и то ще трѣбва, така или иначе, да го разреши. Година и половина се изминаха отъ слагането му за разрешение; година и половина се изминаха, откакъ се създаватъ различни законоположения и мѣроприятия, които, вмѣсто да опростотворятъ, вмѣсто да облекчатъ положението на българския длъжникъ, независимо отъ каква класа и категория произлиза, още повече затѣгатъ положението му. Ние виждаме, че съ временния законъ за мораториумъ, който се създаде, работитѣ се задълбочиха още повече. Ето, и до този моментъ ние не виждаме правителството да е сезирало народното представителство съ единъ новъ законопроектъ за задълженията. Четемъ въ вестникитѣ, учимъ отъ пресата, по частенъ редъ и отъ изявленията, които прави г. министъръ-председателътъ, че имало нѣкакъвъ законопроектъ, който щѣлъ да задоволи всички — и вълкътъ да е ситъ, и агнето да остане здраво, но ето, че и него нѣма. Азъ смѣя да призная откровенно, г. г. народни представители, че нашиятъ Парламентъ е книженъ, и, като правя туй признание, азъ вѣрвамъ, че то ще бѣде за поука, за полза на насъ, които искаме да служимъ на демокрацията, на народа, комуто искаме да бѣдемъ вѣрни изразители, и на тази демокрация, която днесъ отвѣжда се атакува. Закони се издаваха въ двѣтѣ минали сесии. Вечерно време по два-три законопроекта излизаха отъ Държавната печатница, бутаха се въ рѣцетъ на народното представителство и, безъ то да е могло да ги проучи, на другия день се слагаха на дневенъ редъ.

Г. г. народни представители! Днешното правителство е най-голѣмиятъ виновникъ, за да има такъвъ голѣмъ повикъ срещу Парламента. Отвѣждаме насъ ни срѣщатъ и ни казватъ: „Какво направихте вие? Защо стоите въ Парламента? Защо не се приберете вкъщи? Защо получавате 12.000 л.? Затуй ли, за да ни тормозите? Съ какво вие облекчихте нашето положение?“ Ето, това е повикътъ на цѣлия народъ! Това не е демагогия, а е искрено, г. г. народни представители! Защото днесъ, когато крина царица струва 5 л., когато българскиятъ селянинъ е изпадналъ въ такова тежко положение, че нѣма нужда да ви давамъ цифри, за да ви убеждавамъ, защото всички го констатираха, когато ние, неговитѣ избраници, получаваме

12.000 л. на месецъ, това го шокира, това го боде. Когато министритѣ получаватъ по 40—50 хиляди лева на месецъ...

Министъръ Д. Гичевъ: Въ селата ги разпиратъ тия работи! Защо лъжешъ?

С. Митковъ (з): Защо да лъжа?

Министъръ Д. Гичевъ: Заплатата на единъ министъръ, по ведомостъ, е 13.000 л., и 6.000 л. представителни. Какви сѣ тия 40—50 хиляди лева?

С. Митковъ (з): А депутатскитѣ колко сѣ?

Министъръ Д. Гичевъ: Съ тѣхъ — 30.000 л.

И. Василевъ (з): (Къмъ С. Митковъ) Кажете ти! Ти си народенъ представителъ, получавашъ депутатски и знаешъ колко сѣ.

Т. Тонковъ (з): А ти колко получавашъ? Кажете, да те чуемъ!

С. Митковъ (з): Да се коригирамъ, г-да, за удоволствие на г. министра на търговията.

Т. Тонковъ (з): Да, коригирай се! Не знаешъ какво приказвашъ!

С. Митковъ (з): Ако заплатата на министра не е 40.000 л., нека е 30.000 л. Приемамъ да е 20.000 л. Но ще ви кажа, че туй обстоятелство много шокира и боде бедния и изстрадалъ български народъ.

Т. Тонковъ (з): Защо? Защото вие го лъжете. Ходите да лъжете народа!

С. Митковъ (з): Това боде народа не затуй, че на депутатитѣ е голѣма заплатата — по този въпросъ не искамъ да демагогствувамъ — ...

Т. Тонковъ (з): Но ходишъ да лъжешъ народа.

С. Митковъ (з): ... а затуй, защото ние, като представители на народа, не се явихме да отговоримъ на неговитѣ нужди.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Тежко и горѣо на такава държава!

С. Митковъ (з): Тамъ е нашата трагедия. Защо ще си кривимъ душата? И затуй дългъ се налага на това народно представителство да бѣде будно и зорко и да не понесе тоя позоръ, който се стоварва отъ страна на българския народъ върху него. Нека имаме куражъ да го стоваримъ върху истинскитѣ виновници. И азъ смѣя да посоча виновникитѣ. Виновникъ за тежкото положение е днешното правителство — кой какъвто ще да казва.

Отъ земледѣлцитѣ: Ей-й-й!

А. Циганчевъ (з): Въ това число си и ти.

С. Митковъ (з): Когато говоря за кризата, азъ имамъ съзнанието докъде може да се простира моятъ дългъ и знамъ какво може да се даде и какво не може да се даде. Азъ не си правя илюзии, г. г. народни представители, че съ създаването на единъ законъ за уреждане на задълженията ние ще премахнемъ кризата въ България, че съ създаването на известни мѣроприятия, сѣщо така отъ голѣма полза, ще можемъ да разрешимъ всичко и всичко да трѣгне по медъ и масло. Не, г. г. народни представители! Друго ще кажа, което вѣрвамъ, че всички ще възприемете. Можемъ да създадемъ законоположения и мѣроприятия, чрезъ които да омекчимъ положението на българския народъ; можемъ да създадемъ мѣроприятия, чрезъ които по-безболезнено, повтарямъ и подчертавамъ, ще може да се изживѣе тежката криза отъ българския народъ. Но това не го виждаме, това го нѣма налице — изобщо, нищо не се прави.

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя Н. Шоповъ)

Като земеделска страна, ние имаме дълга да се грижимъ изключително за българския земеделецъ-производителъ. Какво сме дали, г. г. народни представители, на българския селянинъ? Будни съвѣсти 8 години, презъ найстрашнитѣ времена, презъ времето : Сговора, ходѣха, бродѣха България. Днесъ едни отъ тия лица, особено отъ

Земледѣлския съюзъ, азъ ги виждамъ на министерскитѣ кресла. Тѣ будѣха съзнанието на този народъ и му откриваха по-свѣтли дни, по-свѣтли идеали, и той трѣбва да се стреми къмъ тѣхъ. Тѣ предупреждаваха сговористското правителство, казваха му, че то не проявява никакви грижи за селското население, и че, ако то не прояви такива, ако не подобри положението на селския народъ, всичкитѣ останали съсловия и класи ще последватъ участвата на това население. И ето на, фактитѣ дойдоха точно да потвърдятъ тия истини, казани отъ насъ навремето. Когато днесъ селянинитѣ, земледѣлцитѣ-производители продава на безценица своето производство и не може да задоволи своитѣ най-обикновени нужди, кажете ми, занаятчиата, търговецтѣ, дюкянджията и всички други съсловия въ нашата страна добре ли сж? Напротивъ, още по-тежко стана тѣхното положение. И заради туй права е нашата мисль, че всички трѣбва да обърнемъ погледа си къмъ българското село, защото, помагайки на българския селянинъ, създавайки условия за животъ на този най-голямъ стълбъ, на този най-голямъ колесъ въ нашата държава, който представлява 85% отъ населението ѝ, ние ще създадемъ условия и възможности да живѣятъ и съществуватъ и другитѣ съсловия.

Какъ се разреши, г. г. народни представители, въпросътъ съ зърненитѣ храни?

Т. Тонковъ (з): Както ще го разрешите вие въ вашата група!

С. Митковъ (з): Не е ли този голѣмиятъ въпросъ, който вълнува цѣла земледѣлска България? Правителството, обаче, какъ гледа на него? Къде останаха неговитѣ декларации, че то ще поеме грижата за уреждането на този въпросъ? Остана единъ институтъ отъ миналия режимъ — Храноизносътъ, който днесъ не е нищо друго, освенъ единъ вреденъ, паразитенъ институтъ, който нанася громадни щети не само на нашето земледѣлско стопанство, но и на нашата държава. Той е въ тежестъ на държавата. Какво прави правителството цѣлата ваканция? Защо още преди да се прибере реколтата не се загрижи да гарантира земледѣлца-производителъ? Нали отъ този производителъ правителството иска данъци, нали отъ него чакатъ ресурси, нали той ще трѣбва да има срѣдства? Е добре, г. г. народни представители, тогава, когато не обезпечавате една по-снсна цена на този производителъ, когато вие го хвърляте въ лапите на спекулантитѣ, въ ръцетѣ на житаритѣ-търговци, какво искате вие отъ него? Душата ли? Ако можемъ — да я вземемъ и нея; ако може да я даде — вземете я! Но съ това нѣма да се разреши въпросътъ. Ние имаме куража да ви заявимъ, че цѣла земледѣлска България, въ лицето на Земледѣлския съюзъ, се възмущава отъ това, че и до този моментъ въпросътъ за зърненитѣ храни не е разрешенъ. Правителството, по свои съображения лични, или въ всѣки случай по съображения, които никакъ не съвпадатъ съ интереситѣ на народа, нѣма куража, нѣма желанието да го разреши. И днесъ ние сме въ сѣщото положение, въ което бѣхме и вчера.

Нашето становище, г. г. народни представители, е ясно и открито. Ние сме за пълненъ кооперативенъ монополъ на търговията съ зърнени храни, защото въ създаването на такъвъ единъ институтъ виждаме здрава гаранция за по-добра участь на ценитѣ на земледѣлскитѣ произведения. За този монополъ се обяви и организацията на българскитѣ кредитни земледѣлски кооперации, обединени въ Общия съюзъ на българскитѣ земледѣлски кооперации. Въ своитѣ конгреси, резолюции и институти този съюзъ решително и недвусмислено заяви, отъ името на повече отъ 1.500 кредитни кооперации, че е готовъ да поеме съ гордостъ монопола на търговията съ зърнени храни. По този въпросъ ние и другитѣ стопански кооперативни институти се различаваме коренно отъ схващанията, разбиранията и действията на правителството отъ Народния блокъ. Това правителство остава чуждо на работния народъ, на българския селски народъ, то остава въенъ крепителъ и поддръжател на едрия капиталъ въ нашата страна, то върши неуклонно и стремлаво по сѣщитѣ пѣтища, по които вървѣше бившето управление.

Нима, г. г. народни представители, сж нуждни данни за днешната Дирекция на храноизноса, съ които да ви доказвамъ нейната зловредностъ въ този ѝ видъ? Не. Освенъ че не даде цената отъ 270 л. на килограмъ жито на производителя, но дезертираше отъ житния пазаръ при най-големия напливъ отъ предлагане на хранитѣ. Именно това правителство трѣбваше да предвиди навреме, и да се съобрази съ възможноститѣ. А въ днешния моментъ тамъ, където държавата не се явява навреме чрезъ своитѣ органи, като посредникъ между производителите и купувача, остава посредникъ спекулата. И затуй ние виждаме този на-

родъ обезвѣренъ, оголѣлъ, осиромашелъ, да се бунтува днесъ. Вие, почитаемо правителство, не се ли стрѣскате, не виждате ли пропаствата, която ни чаква, не виждате ли опасността, която грози да залѣе българската държава?

Ние виждаме днесъ отново да се надигатъ реакционитѣ сили. Правителството на много мѣста отсъствува, а нѣкъде го виждаме, въ лицето на министра на вътрешнитѣ работи, чрезъ неговитѣ органи, съучастникъ на реакцията.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Подпомага ги въ Ломъ.

С. Митковъ (з): Съ какво почитаемото правителство ще се похвали по въпроса за разрешение на вноса на безмитенъ петролъ? Когато отвѣкѣде се правѣха предупреждения, когато отвѣкѣде се надаваше повикъ, че българското правителство овреме трѣбва да разреши този въпросъ, а не когато е почналъ сезонътъ на вършитбата, ние видѣхме, че съ този въпросъ станаха най-големии и срамни спекули — такива, каквито могатъ само да будятъ отвращение въ съвѣстното гражданство и цѣлъ народъ.

М. Бойчиновъ (д. ст. Ц): Земледѣлската банка го направи.

С. Митковъ (з): Азъ не мога да виня Земледѣлската банка, когато имаме едно правителство, което е много повинно отъ нея. — Сѣщо съ едно такова крайно възмутително безгрижие се разреши и въпросътъ съ нормировката на манилата. Единъ месецъ следъ жетва, единъ месецъ следъ прибирането на реколтата въ „Държавенъ вестникъ“ издѣзе публикацията, въ която се казва, че манилата се нормира 26 л. кгр. А производителтѣ-земледѣлцитѣ купуваше по 40 л.! Кажете ми, не е ли това нехайство? Правителството има ли чувство на голѣма отговорност, или го нѣма? Ние съ основание констатираме това нехайство и лекомислие въ държавното управление. Сѣщото стана и съ солта. На много мѣста солъ изъ страната нѣма, на много мѣста солта се крие, съ целъ да се спекулира. Правителството създаде тукъ, въ София, единъ институтъ за нормиране на всички продукти отъ първа необходимостъ. Сѣщо такъвъ институтъ има и къмъ Министерството на търговията, но тѣ отсъствуватъ нѣма ги да удовлетворяватъ тѣзи бързи и неотложни нужди.

Сѣщо така се изнесоха потресающи данни за нашата родна индустрия. Тогава, когато нашата родна индустрия е получила достатъчно по законодателенъ редъ отъ различнитѣ правителства, днесъ сѣщата тя далечъ не отговаря на своето предназначение. Ние съ право можемъ да я наречемъ родна индустрия въ кавички, паразитна индустрия кръстена отъ народа основателно, защото вмѣсто при това положение, което съществува, при това затвърдяване на нашия левъ, при тази голѣма криза, тя доброволно да намали ценитѣ на произведенията, които произвежда, ние виждаме маса предмети и артикули отъ първа необходимостъ да иматъ сѣщитѣ цени, които съществуваша отъ години и при свършено други условия. Че когато за единъ ченберъ на булката сж нуждни да се продадатъ 30 крини царевица, мислите ли вие, че не се внесе огорчение въ душата на този народъ? Мислите ли вие, че той може всичко това спокойно да посрещне? Не, хиляди пѣти не. И нашъ дългъ отъ тази трибуна е да ви заявимъ, че вие, като правителство, ако наистина желаете да помогнете на този народъ — въ което лично азъ съмъ изгубилъ вѣра, заяввамъ ви го — правете го чакъ по-скоро, защото иначе ще стане късно. Никой отъ васъ не ще може да спъне, не ще може да спре този буенъ потокъ отъ народно негодувание, който дълбоко клокочи въ душата на изтерзания нашъ народъ.

Страшно е положението. Тази констатация я чухте отъ всички политически групировки. Недейте да си затваряте очитѣ, защото може би ще стане късно.

Данѣннитѣ облагания, г. г. народни представители, сж страшни, тѣ сж голѣми. Когато производителтѣ-земледѣлцитѣ продаваха по 90, по 100 л. крината жито, значи по 6—7 л. кгр., данѣнитѣ дори бѣха по-малки — бѣха около 20 л. на декаръ. Да не говоримъ за други данъци, само за поземления данѣкъ ще кажа, че днесъ, когато отъ 90 л. крината жито и отъ 60 л. крината царевица, крината жито е станала 20—30 л., а царевицата е станала 45 стотинки килограмтъ, ...

М. Бойчиновъ (д. ст. Ц): Нѣма такова нѣщо.

С. Митковъ (з): ... поземлениятъ данѣкъ е пакъ 20 л. на декаръ.

К. Караджовъ (з): (Къмъ М. Бойчиновъ) Какъ да нѣма? Въ Свищовъ е 50 стотинки царевичата.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): 80 ст. килограмътъ е въ нашата околия, а крината — 15 л.

К. Караджовъ (з): 8 л.

И. п. Рачевъ (з): Той купува царевича само за кокошките си!

С. Митковъ (з): И заради туй ние мислимъ, че се налага дълго на днешното правителство — независимо отъ това, утре кой ще дойде и управлява, защото моментътъ сѣ много сериозни — часъ по-скоро да измѣни данъчната система, съобразно тежките условия, въ които е изпаднала дѣжжавата и народътъ ни и да я пригоди къмъ днешните условия. Ние смѣтаме, че най-подходяща данъчна система е въвеждането на прогресивно-подоходния данъкъ.

Искамъ да ровдигна и единъ другъ голѣмъ въпросъ — това може да го знаятъ най-добре министърътъ на финансите и министърътъ на правосъдието, но азъ споменавамъ този въпросъ, защото той не се засегна отъ другите прѣдговоривши оратори — въпросътъ за уреждане данъка на имотитъ, добити по безвъзмезденъ начинъ. Има, г. г. народни представители, колеги адвокати, тѣ знаятъ колко е тежко събирането на този данъкъ. При оценките, които сѣ имали нашитъ земи презъ 1922, 1923 до 1925 г. — 3-4 хиляди лева декарътъ — се налагатъ мита, които днесъ сѣ много тежки. За едно наследство отъ 30 декара трѣбва да се плати мито отъ 60.000 л.

Отъ мнозинството: А-а-а!

С. Митковъ (з): Имаме такива случаи. Питайте г. Никола Петровъ, той ще ви каже

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Това не може да бѣде: за 30 декара — 60.000 л. данъкъ!

С. Митковъ (з): Може ли при днешното положение да се плащатъ такива мита? Абсолютно не. И затуй се налага едно коренно измѣнение на закона за митата на имотитъ, добити по безвъзмезденъ начинъ.

Г. г. народни представители! Констатира се сѣщо така, че днесъ въ държавната властъ, въ министерствата има страшна корупция. Ние сме свидетели на едни кръстоносни походи на маса службогонци; всѣки день виждаме армии отъ народъ, който дири служба по различните министерства. И, за голѣмо съжаление, виждаме маса селски елементи, които сѣ тръгнали да търсятъ служби. За мене това е обяснимо психологически; то е много ясно. Селяни, г. г. народни представители, напустнали домоветъ си, напустнали семейството си, напустнали парчето си земя, изминаватъ стотици километри, за да дойдатъ въ София да търсятъ служба. Азъ ги оправдавамъ. Селянинътъ, на когото ние, хората на Земедѣлския съюзъ, искахме да създадемъ блага, за да го привържемъ къмъ парчето земя, днесъ е въ едно тежко бедствено положение. И когато този селянинъ сѣ 50, сѣ 100 или 200 декара земя вижда, че единъ дребенъ чиновникъ, единъ метачъ, единъ разсилень, единъ полицей много по-добре може да посрѣща своитъ и на семейството си нужди, въ него се поражда амбицията и апетитътъ, да тръгне и той да търси служба. Обяснимо е затова, защото, г. г. народни представители, парчето земя, което притежава нашиятъ трудолюбивъ селянинъ, днесъ не представлява абсолютно никаква гаранция за изхранването на неговото семейство. Ето тамъ трѣбваше да насочи изключително усилията и грижите си правителството на Народния блокъ. Но то тръгна по единъ точно обратенъ пътъ, то тръгна по единъ страшенъ пътъ — пътътъ на службогонството. Нѣма служби въ България за цѣлия народъ, за да се частани на бедната измършавѣла държавна хазна. Това трѣбва да се разбере! И при това положение, при тежките условия, при които е поставена нашата държава, виждаме това правителство, чрезъ оплудалото — държавниятъ бюджетъ, въ който сѣ гласувани маса кредити за надничари. И, най-после, не тамъ е нещастieto. Най-голѣмото нещастие е въ туй, че тѣзи надничарски служби, които сѣ създадени и които се плащатъ скѣпо и прескѣпо, не се изпълняватъ отъ надничаритъ, ами тѣзи последнитъ само на края на месеца се разписватъ, за да получаватъ заплатата. Факти, позорни факти има, но азъ смѣтамъ за престѣпление да ги изнасямъ предъ просвѣтѣното внимание на почитаемото народно представителство,

защото ще бѣде накърненъ нашиятъ престижъ и ще бѣде уроненъ престижътъ на Парламента.

Г. г. народни представители! Често и много често се споменава датата 21 юний. Нека ми бѣде позволено и азъ да кажа две думи за тая дата, защото тя е наистина не само историческа и паметна за българския народъ — тя бѣ единъ указателъ, тя бѣ единъ барометъръ, отъ който нашитъ общественици, независимо какво положение заематъ, трѣбва да си взематъ добра бележка. 21 юний показва, че не може вече да става игра съ интереситъ на българския народъ. Когато той бѣше поваленъ отъ едно незаконно правителство, каквото бѣше това на Демократическия сговоръ, когато той мина презъ ужаситъ на страданията, българскиятъ народъ намѣри сили и срѣдства въ себе си да се справи съ положението до 21 юний. Нека днешнитъ управници и тѣзи, които мислятъ утре да управляватъ България, си взематъ добра бележка отъ 21 юний. Това е историческото значение на тая дата, тамъ е нейната сила, защото народътъ разбра и силата си, и правото си, и мощта си; той разбра, че може да качва и да сваля правителствата по пътя, осветенъ отъ нашия основенъ законъ, конституцията.

Т. Георгиевъ (з): Народътъ го разбра, ама ти не можеш да го разберешъ.

С. Митковъ (з): Ние, г. г. народни представители, отъ 21 юний насамъ, отъ свалянето на бившето правителство и замѣстването му отъ правителството на Народния блокъ, не можемъ да се похвалимъ съ нищо ново въ вътрешния курсъ на политиката на правителството, не можемъ да се похвалимъ съ действията на полицията и администрацията въ лицето на министъра на вътрешнитъ работи г. Гиргиновъ.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Ти само два пъти си битъ. Какво искашъ повече? Още ли искашъ?

С. Митковъ (з): Ежедневно земедѣлскитъ народни представители сѣ получавали и продължаватъ да получаватъ хиляди протести за извършване на безобразия отъ страна на днешната полиция. Разтурватъ се съвети, погазва се автономията, самоуправлението на селскитъ общини, за да се избиратъ лица удобни на партията, която има Министерството на вътрешнитъ работи.

Т. Георгиевъ (з): Защо не ѝ кажешъ името?

С. Йовевъ (д): Кажѣ единъ случай.

С. Митковъ (з): Искате случай? Въ Ломска околия отъ 34 общини, 28 бѣха разтурени; и не по еднѣжъ, а по два пъти бѣха разтурени.

Б. Ецовъ (д): По нареждане на г. Гиргиновъ ли става това?

С. Митковъ (з): Ако не става по нареждане на министъра на полицията, то става по нареждане и по давлението на неговитъ органи. Това е ясно като бѣлъ день. Вие знаете, азъ съмъ подалъ питане до министъра на вътрешнитъ работи по тѣзи въпроси; съжалевамъ, че него го нѣма тукъ, за да видите, че азъ съмъ правъ — ако той има, разбира се, доблестта да признае това. Вие, демократическата парламентарна група, го знаете това и нѣма защо да ми задавате тия въпроси. Г-да! Стигна се дотамъ, следъ като се правиха маса издевателства отъ страна на полицията — която ние смѣтаме, че не е измѣнила своя курсъ и своитъ действия — че сдруженитъ земедѣлци отъ 9 юний до този день не сѣ видѣли бѣлъ день. Ние сме подъ постояненъ тормозъ, ние сме постоянно въ единъ страшенъ двубой. Нещастieto, голѣмото нещастие за насъ именно е това, че Земедѣлскиятъ съюзъ участвува съ трима представители въ кабинета, който днесъ управлява нашата държава.

Г. г. народни представители! Вие сте чели въ пресата, вие всички знаете докъде се стигна — за позоръ на нашата демокрация и особено на хората отъ Демократическата партия, на които е повѣрена грижата за запазване на тази демокрация — вие знаете, че се стигна до този позоръ, да се извършатъ атентати върху мирни граждани, когато тѣ устройватъ своитъ събрания. Извършеното на 1 ноември въ гр. Ломъ бѣше страшно.

Нѣкой отъ демократитъ: Вие видѣхте ли го?

С. Митковъ (з): Азъ бѣхъ свидетелъ; азъ бѣхъ една отъ посоченитѣ жертви, ако щете. Азъ изпитахъ миналата година на 26 юлий юмруцитѣ, безобразията, хулиганщината на полицията на г. Гиргиновъ (А. Аврамовъ ржкоплѣска) въ лицето на ломския околийски началникъ, синъ на уважания мой колега, народенъ представителъ Милко Бечевъ. И когато азъ предупреждавахъ, когато азъ бѣхъ невинната жертва миналата година, трѣбваше и завчера, на 1 ноемврий, да изпитахъ много по-страшно нѣщо. За мене това е заговоръ, атентатъ. Азъ бѣхъ свидетелъ на всичко, което стана. Полицията, която първоначално се показва като наша пазителка и покровителка, същевременно играеше юдинско хоро: съ юдини цѣлувки ни предаде на хулиганитѣ и на шайкитѣ отъ народното движение на г. Цанкова — лично на водачитѣ му въ Ломска околия...

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Това не е вѣрно.

С. Митковъ (з): ... г. Гаврилъ Поповъ, 8 години околийски началникъ, адвокатъ г. Петко Витлешки и г. Стефановъ, също адвокати. Нека ломскитѣ депутати, нека ония отъ Демократическия сговоръ, отъ народното движение, въ кавлички, ме опровергаватъ въ туй.

П. Чорбаджиевъ (д): (Къмъ сговориститѣ, крило Цанковъ) Хайде, имате думата!

С. Митковъ (з): Тѣ участвуваха съзнателно въ единъ атентатъ.

Нѣкой отъ сговориститѣ, крило Цанковъ: Правосъдието ще си каже думата

С. Митковъ (з): Азъ четохъ вашия вестникъ. Азъ имамъ доблестъта да ви призная, че вземахъ „Демократически сговоръ“ съ 5-тѣ линии и го посочихъ на вашитѣ водачи въ Ломъ. Тѣ осъждаатъ атентата, който вие извършихте.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): И ние го осъждаме. Всички го осъждаатъ.

Т. Тонковъ (з): Тѣ го считатъ за гордостъ.

С. Митковъ (з): Въ името на нѣкакви свѣтли идеали, които ние не виждаме и които не знаемъ; въ името на нѣкакви национални идеали трѣбвало да се вземе кръвъ, трѣбвало да станатъ жертва двама бивши министри на България отъ кабинета на Александъръ Стамболийски!

Н. Гавриловъ (нац. л. П): И то когато управляватъ земледѣлци!

С. Митковъ (з): Г-да! Картина е страшна. — И права е бележката Ви, г. Гавриловъ, че това става, когато управляватъ не, но когато Земледѣлскиятъ съюзъ има трима представители въ кабинета, които, споредъ моитѣ разбирания, не управляватъ, но носятъ тежката отговорностъ за днешното кекаво и некадърно управление. — Какво става, г-да? Когато ломската земледѣлска околия, когато селянитѣ, отъ любопитство — не ща да кажа, че всички бѣха последователи на Земледѣлския съюзъ — въ едно многохлядно събрание, каквото, дълженъ съмъ да призная, гр. Ломъ не помни, дойдоха да чуятъ — независимо отъ това, какво ще възприематъ — другаритѣ отъ Земледѣлския съюзъ Коста Тодоровъ и Недѣлко Атанасовъ, които бѣха провъзгласени като оратори на 1 ноемврий, тѣ бѣха свидетели на едни срамни сцени, които не се поддаватъ на описание. Азъ, който съмъ мѣстенъ жителъ и познавамъ тайнитѣ полицейски агенти, детективитѣ и явната полиция, мога да ви призная, че когато съзнателнитѣ шайки, съзнателнитѣ провокатори бѣха пустнати въ събранието, ломскиятъ околийски началникъ, г. Иванъ Бечевъ, се разхождаше безъ шапка въ салона на ломското читалище и не вземаше никакви мѣрки. И когато явно се виждаше, че тѣ очакватъ да настѣпни смутъ, за да взематъ набеязанитѣ жертви, ние се съобразихме съ това. Трѣбва да се признае, че полицията отсъствуваше; ние още не я виждахме тя да се яви на линия и да ржководи шайкитѣ.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Полицията е била на молебена.

С. Митковъ (з): Любезний колега, азъ приемамъ това.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Въ Чепино ли полицията?!

Х. Родевъ (нац. л): Вѣрно ли е, че единъ отъ ораторитѣ завършилъ съ възгласа „Да живѣе Югославия“?

С. Митковъ (з): Ще кажа.

Х. Родевъ (нац. л): И кажете, не считате ли, че това е една провокация?

С. Митковъ (з): Г-да! Мене ми зададоха въпросъ: какво е говорено въ събранието? Азъ ще отговоря на тоя въпросъ, азъ ще призная. Приемамъ въ всѣки единъ моментъ парламентарна анкета, за установяване истината, за да видите Вие, колега (Сочи М. Бойчиновъ), който се обажда отъ тамъ, ...

А. Аврамовъ (з. Ст. В): И този. (Сочи Х. Родевъ)

С. Митковъ (з): ... че събранието още не е било открито, когато гражданството било колъбничило на площада.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Въ официалния рапортъ на полицията се казва, че, минавайки, процесията е чула тоя възгласъ.

И. п. Рачевъ (з): Той е фалшифициранъ.

С. Митковъ (з): Официалнитѣ рапорти сѣ винаги такова. Вие не само официалния рапортъ трѣбва да гледате. Ние имаме и другъ единъ документъ: открито писмо на нашия колега, г. Бечевъ, въ което той самъ признава, че полицията не е извършила онова, което се замисляше да се направи — че не е станало избиването на ония, които бѣха въ хотелъ „Солунъ“. Азъ приемамъ за това една парламентарна анкета.

Г. г. народни представители! Вие ще бждете погнусени и покъртени отъ голѣмия, дълбокия замисълъ, който сѣ имали нападателитѣ. Сѣдебнитѣ власти, въ които ние имаме най-голѣма вѣра, скоро ще ни дадатъ резултатитѣ. Вие ще бждете убедени въ правотата на това, което ви казвамъ. Никой не ще може да се скрие задъ официалнитѣ анкети, които знаемъ какъ се правятъ. Истината ще блесне, маската ще бжде смъкната.

Б. Ецовъ (д): Г. Митковъ! Моля Ви се, позволете.

С. Митковъ (з): Да.

Б. Ецовъ (д): Вѣрно ли е, че околийскиятъ началникъ ви е молилъ, докато трае молебствието, тържеството, по случай деня на будителитѣ, ...

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): И празникътъ на гарнизона.

И. п. Рачевъ (з): Точно на това ви отговаря той

Б. Ецовъ (д): ... да не почвате вашето събрание, да го отложите за следъ обѣдъ?

И. п. Рачевъ (з): Точно на това той иска сега да ти отговори — че докато не се е разотиило гражданството, събранието не е било открито.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Г. Митковъ, моля, съкращавайте, и безъ друго много говорихте вече. Вие сте направили и питане по това.

С. Митковъ (з): Да, съкратявамъ.

Б. Ецовъ (д): На този въпросъ отговорете: вие присвате на околийския началникъ въ Ломъ заговоръ за избиване вашитѣ водачи. Азъ Ви питамъ: вѣрно ли е, че околийскиятъ началникъ ви е молилъ да отложите вашето събрание за следъ обѣдъ сѣщия день?

С. Митковъ (з): Отговарямъ. Лично на менъ околийскиятъ началникъ не е казвалъ нищо, обаче допускамъ и приемамъ да го е казвалъ, въпрѣки, че не го е казалъ. Но не е тамъ нещастieto, защото, казано или неказано това отъ околийския началникъ, азъ, понеже придружихъ Недѣлко Атанасовъ и Коста Тодоровъ отъ хотелъ „Солунъ“ до събранието, твърдя, че то започна въ 11½ ч., когато всички отъ площада се бѣха разотиили. Това го твърдя. Както ви заявихъ, готовъ съмъ на всичко, което ще спомогне да се изнесе самата истина. И, г. г. народни представители, когато трѣбваше да напустнемъ събранието, полицията отсъствуваше, бѣше събрана отъ двама души старши-стражари. Азъ имамъ и питане по този въпросъ.

Б. Ецовъ (д): Тъкмо тогава ще говорите. Нѣма смисълъ сега.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

С. Митковъ (з): Но азъ искамъ, защото имамъ това право, да използвамъ трибуната въ този моментъ и да заявя, че полицията . . .

Б. Ецовъ (д): Кажете сега за възгласа „Да живѣе Югославия“.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Това не е престѣпление.

Х. Родевъ (нац. л): Това не е престѣпление, но е провокация. Не може въ деня на народнитѣ будители да се свършва едно събрание съ възгласа „Да живѣе Югославия“! И Вие ако викате „Да живѣе Югославия“, и на Васъ ще Ви счупятъ главата, особено въ такъвъ день!

А. Аврамовъ (з. Ст. В): За една грѣшка не можете да убивате човѣка! Избийте тия, които убиха 30.000 души. И вие бѣхте въ тѣхното число!

Х. Родевъ (нац. л): Никой не одобрява такова нѣщо. Но никой не може да ви позволи да си разнашете пояса и, за да оправдавате сръбскитѣ пари, които получавате, да викате въ деня на народнитѣ будители „Да живѣе Югославия“!

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Не можешъ да установишъ това ти, бѣла главо! И ние сме българи, и сме доказали, че сме българи.

Х. Родевъ (нац. л): Българи сте, но ядете сръбски пари и ги оправдавате.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Това не можешъ да установишъ. Ти ще наречешъ тогава и българския царъ, че е сръбско орѣдие, защото и той се разцѣдува съ югославияния кралъ.

Х. Родевъ (нац. л): И тамъ провокирате.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Ти не знаешъ какво говоришъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Ти по гърба на Земледѣлския съюзъ си дошелъ тукъ, но втори пътъ надали ще дойдешъ

Х. Родевъ (нац. л): Азъ знамъ какво говоря, но ти не можешъ да кажешъ откъде имашъ своя златенъ часовникъ, дали отъ продажба на прасета, или си го купилъ съ сръбски пари и дали на него нѣма портрета на сръбския кралъ.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Главата ти е побѣлѣла отъ твоето безумие!

Х. Родевъ (нац. л): Азъ не съмъ дошелъ тукъ подъ егидата на Земледѣлския съюзъ, защото Земледѣлскиятъ съюзъ по-рано не е получавалъ въ Провадийска околия и 8.000 гласа, а сега, въ коалиция съ Народния блокъ, получи 16.000 гласа.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Ти знаешъ, че на моето чело петно не можешъ да хвърлишъ, защото азъ съмъ искренъ българинъ, а ти си раздавалъ правосѣдие, за да скубешъ свѣта.

Х. Родевъ (нац. л): Я ми кажи ти, дали на твоя часовникъ нѣма портретътъ на сръбския кралъ?

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Моятъ часовникъ е такъвъ, каквито сѣ всички часовници, но твоята съвѣсть е гузна.

Х. Родевъ (нац. л): Моятъ часовникъ не е пратенъ отъ Сърбия.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Покатери се по гърба на Земледѣлския съюзъ, за да дойдешъ тукъ! Това ти е пръвъ и последенъ пътъ!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Обезумѣлъ си, затуй ти е побѣлѣла косата.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Х. Родевъ (нац. л): И втори пътъ ако провокирате по този начинъ, ще се намѣрятъ хора да ви счупятъ главитѣ, безъ да одобрявамъ това. Недейте оправдава сръбскитѣ пари.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Азъ Ви заявявамъ, г. Родевъ, че напустихъ положението си на емигрантъ въ Америка съ 300 долара месечна заплата, за да дойда тукъ да защищавамъ отечеството си, и сега съмъ български инвалидъ. Ти ли си човѣкътъ, който ще ми давашъ акълъ и ще ме наричашъ предателъ?

Х. Родевъ (нац. л): Азъ давамъ акълъ на всѣки, който провокира.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Мълчи, нещастнико, предъ това, което съмъ далъ за отечеството си!

Х. Родевъ (нац. л): Ако нѣкой отъ тази трибуна или откъдето и да било другаде, особено въ деня на народнитѣ будители, завърши речъта си съ възгласа: „Да живѣе Югославия!“ или съ всички онѣзи провокации, за които има доказателства, нѣма нужда околийски началникъ да инсценира нападения и да го пердаши — ще се намѣри кой.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Вие, либералитѣ, съ турцитѣ отъ Гюмюрджина докарахте катастрофата на България.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

С. Ризовъ (з. Ст. В): (Къмъ Х. Родевъ) Мълчете! Вие разсипахте България. Вие сте предатели. Земледѣлскиятъ съюзъ Ви е докаралъ тукъ.

Х. Родевъ (нац. л): Ти нѣмашъ нищо общо съ Земледѣлския съюзъ. Ти си зестра.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Ти ли си, който ще давашъ документъ на хората, ти ли, нещастнико?

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Х. Родевъ (нац. л): Ако сте честни хора, понеже вече сте излѣзли отъ блока, трѣбва да си сложите мандатитѣ. (Възражения отъ нѣкои земледѣлци)

Н. Захариевъ (з): Ако си честенъ човѣкъ, ти ще си сложишъ мандата, защото си дошелъ въ този Парламентъ на гърба на Земледѣлския съюзъ.

Х. Родевъ (нац. л): Дълга да отговоря, че . . . (Квесторътъ И. п. Рачевъ приканва къмъ редъ Х. Родевъ. Глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Силно звъни)

Х. Родевъ (нац. л): Г. председателю! Азъ дължа едно лично обяснение. Затова искамъ думата.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. квесторе! Отнасяйте се еднакво къмъ всички депутати.

Х. Манафовъ (д): (Къмъ И. п. Рачевъ) Прикани къмъ редъ и Аврамъ Аврамовъ отъ твоята група.

Х. Родевъ (нац. л): Азъ искамъ да отговоря на г. Захариевъ.

Н. Захариевъ (з): Не Ви обръщамъ внимание.

Х. Родевъ (нац. л): Земледѣлскиятъ съюзъ самъ е получилъ 8 хиляди гласа, а съ насъ и съ демократитѣ — 16 хиляди гласа.

Н. Захариевъ (з): Иди да ги вземешъ сега въ Провадийска околия! Презъ масуръ ще гледашъ Парламента. (Глъчка)

Х. Родевъ (нац. л): Вие трѣбваше да си дадете оставитѣ, вие нѣмате довѣрието на вашитѣ избиратели.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Б. Ецовъ (д): Моля, г. председателю, съ позволенията на г. Митковъ, искамъ думата за 1—2 минути. (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля Ви се, г-да!

Б. Ецовъ (д): Родолюбивитъ и културни организации въ гр. Ломъ съ едно изложение констатирайтъ следната провокация по станалата тамъ случка: (Чете) „Обвиняватъ ме, че съмъ предателъ. Ако съмъ азъ такъвъ, предателъ ли е царъ Борисъ, защото и той се среща съ сръбския кралъ?“ Или пъкъ: „Както нѣкога въ Русия р. Волга е носила труповете на работниците, а сега носи тия на буржоата, така рѣка Дунавъ ще носи труповете на българската буржоазия!“ (!) „Ако искате да гласувате за властта, гласувайте съ червенитъ известия на бирниците.“ (Къмъ С. Митковъ) Азъ Ви питамъ: подобни фрази произнесни ли сѣ на събранието ви въ Ломъ? Кажете, моля Ви се.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): За една минута, моля, г. председателю.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Моля ви се, господа! Има депозирано питане по този въпросъ. Азъ намирамъ, че е излишно да се занимава Парламентътъ съ този въпросъ при наличността на питане, на което г. министърътъ ще отговори. Г-да! Часътъ е осемъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. председателю! Предлагамъ да се продължи заседанието следъ 8 ч.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Моля г. г. народнитъ представители, които приематъ да се продължи заседанието следъ 8 ч., да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

М. Бечевъ (д): Г. председателю! Искамъ да кажа две думи за лично обяснение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Не може. Не давамъ никому думата.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нека свърши ораторътъ.

Н. Захариевъ (з): Не можете да гласувате продължение на заседанието, г. председателю, защото нѣма кворумъ. Не може да се нарушава правилникътъ на Парламента.

Отъ мнозинството: А-а-а!

Б. Ецовъ (д): Вие пазѣхте ли го по-рано?

Н. Захариевъ (з): Пазѣхъ го. Нека продължава заседанието, нека нарушава правилника!

Б. Ецовъ (д): Гласувано е вече продължението на заседанието.

Н. Захариевъ (з): Азъ правя формално предложение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Най малко Вие имате моралното право за правите това.

Г. Калъновъ (д): Това Ви излага, г. Захариевъ.

Н. Захариевъ (з): Прочетете присѣжествуващитъ и ще видите, че нѣма кворумъ. Беззаконие се върши. (Глъчка)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля, г-да, пазете тишина.

С. Митковъ (з): Г. г. народни представители! Азъ знаехъ, че този въпросъ е много щекотливъ, особено за нашитъ приятели отъ демократическата парламентарна група. Вие виждате, че азъ се въздържамъ да държа единъ езикъ, съ който да обиждамъ, а напротивъ, мѣка се само да посоча фактитъ и да кажа, че министърътъ на вътрешнитъ работи носи голѣма отговорностъ за станалото въ Ломъ, а отъ тамъ и цѣлото правителство. Защото на този атентатъ върху мирни граждани не може да се гледа съ една лекота.

Б. Ецовъ (д): А за провокацията не говоришъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

С. Митковъ (з): Вие, колеги демократи, които дадохте вашето съгласие да се гласува една амнистия за деянията на тѣзи другари, Недѣлко Атанасовъ, Коста Тодоровъ, Александъръ Оббовъ и Христо Стояновъ, и когато тѣзи деяния се покриватъ отъ тази амнистия, азъ съмѣтамъ, че вие самички слагате прѣстъ въ разцепената дѣска, вие самички се поставяте въ положение, въ което можете да бъдете само атакувани.

Нѣкой отъ мнозинството: Я преведи тази фраза.

С. Митковъ (з): Ще я преведа. — Азъ твърдя, г. г. народни представители, че ние, които направихме събранието, и този другаръ ли да го нарека отъ Земледѣлския съюзъ, Бѣляшки, който каза думитъ: „Да живѣе Югославия“... (Възражения отъ мнозинството) Азъ ще бъда по-искренъ отъ васъ въ настоящия моментъ, макаръ и да хвърля едно обвинение върху себе си, защото желая да изнеса самата истина, отъ която ще имате полза и вие, и правителството, и обществото въ България.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Само вие нѣма да имате полза!

С. Митковъ (з): Полза ние имаме, защото всѣкога сме били прями и откровени. Работитъ на Земледѣлския съюзъ се намиратъ подъ стѣкленъ калпакъ и всѣки отъ васъ, отъ кждето и да било, може да ги наблюдава. Даже вие сте свидетели, че ние нѣкои домашни работи ги изнесохме и тукъ предъ Парламента.

Б. Ецовъ (д): А криете, не казвате колко пари взехте.

С. Митковъ (з): Г-да! Ние нищо не криемъ — въ това можете да бъдете увѣрени. Но недейте ме отклонява отъ мисълта.

Напомни ми се отъ председателството, че имамъ питане по този въпросъ. Азъ знамъ, че имамъ питане. Азъ ще говоря, азъ ще търся отговоръ на питането си отъ г. министра на вътрешнитъ работи. Но не е ли учѣтно, г. г. народни представители, сега да ви спомена туй, че полицията въ ломския инцидентъ не, но въ ломския атентатъ, вземаше явно участие? Тогава, когато тази полиция трѣбваше да се намѣси, тогава, когато тя трѣбваше да изхвърли провокаторитъ, които бѣха пратени, тя бѣгаше, нея я нѣмаше. Когато следъ разтурянето на събранието ние трѣгнахме отъ читалището и когато заосѣтъ бѣше голѣмъ, тогава полицията, която твърди, че ни е предупредила да не правимъ демонстрации и манифестации, липсваше, а тамъ бѣше шайката отъ „народното движение“, начело съ бившия околийски началникъ въ течение на осемъ години, презъ чието управление станаха много тъмни работи. Сѣщиятъ, като водачъ на движението, заедно съ адвокатитъ Петко Витлички и Стефановъ, тримата водачи на Цанковото движение, поведоха хулиганитъ и почнаха изстѣпленията имъ изъ ломската главна улица. Въ това време полицията дезертира. И когато, отивайки къмъ хотелъ „Солунъ“, гамениарията, заедно съ ученицитъ, които преждеговорившиятъ г. Озарчевски посочи, ни нападна, чакъ тогава дойдоха 7—8 души полицаи, които ужъ ще въведатъ редъ, ужъ ще ни гарантиратъ живота, а почнаха да ни обискиратъ, заедно съ други лица, които ще бъдатъ изправени да отговарятъ предъ съда.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): И тия „добри покровители“ хващатъ Недѣлко Атанасовъ и го биятъ съ парабелъ.

Б. Ецовъ (д): (Къмъ С. Митковъ) Докато вашитъ другари бѣха въ хотела, Вие кжде бѣхте?

С. Митковъ (з): Отговарямъ: презъ всичкото време азъ съмъ билъ съ тѣхъ и въ събранието съмъ говорилъ.

Б. Ецовъ (д): Казватъ, че сте били въ еврейскитъ гробища

С. Митковъ (з): Азъ поемамъ отговорностъ за това, което говоря. И зная своя дългъ.

Но най-страшното и най-позорното положение бѣше, когато ние бѣхме откарани въ околийското управление. Ние се зарадвахме, че властта ни покровителствува, че властта ни закриля отъ изстѣпления и отъ убийства. Обаче бѣхме изумени, когато видѣхме г. околийскитъ началникъ да ни поднася единъ актъ, съставенъ отъ нѣкой си старши стражаръ Никифоровъ, за това, че ние сме правили манифестация и демонстрация!

Б. Ецовъ (д): И провокация!

С. Митковъ (з): Като свидетели за това въ този актъ, г. г. народни представители, бѣха посочени водачитъ на Цанковото движение, тия, които хвъргаха камъни подиръ насъ и рѣководѣха шайкитъ. Тогава ние разбрахме, че сме влѣзнали въ примката, тогава ние разбрахме какъво ни се готви.

Х. Манафовъ (д): Тамъ биха ли ви?

С. Митковъ (з): Не, не сѣ ни били, но шайкитѣ стояха вънѣ, въ коридоритѣ. Трѣбваше по единѣ другѣ мотивѣ — че е нападатно околийското управление отъ „родолюбивото“ гражданство — да влѣзнатъ въ околийското управление и тамъ да ни избиятъ. Не направиха това тогава, но го направиха вечерта.

Г. г. народни представители! Шестъ часа стояхме ние въ околийското управление. Г. околийскиятъ началникъ ни увѣряваше, че косъмъ нѣма да падне отъ нашата глава. Дойде и замѣстникъ-прокурорътъ г. Велковъ, който сѣщо така се интересувахе за нашата сѣдба. Когато ние поискаме чрезъ околийския началникъ да се намѣри една кола, . . .

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Свършвайте, г. Митковъ. Още 10 минути имате.

С. Митковъ (з): . . . за да излѣземъ отъ гр. Ломъ, за да не ставатъ по-нататкъ нежелателни работи, ние видѣхме, че всичко се правѣше, за да не може да се намѣри кола. Колата дойде късно съ едно съмнително лице, което бѣше заявило на единѣ отъ нашитѣ приятели, пратенъ при него да му иска колата да ни вози, че е заплашвано отъ незнайни и неотговорни лица. Следъ като околийскиятъ началникъ, въ присѣствието на прокурора, ни гарантира, че нищо нѣма да стане съ насъ, ние се съгласихме и отидохме въ хотелъ „Солунъ“. Г. г. народни представители! Картината става още по-страшна, като имате предъ видъ, че шайкитѣ, които се добре знаятъ, шайкитѣ отъ Цанковото движение, които биха Димитъръ Гичевъ въ Ломъ преди 21 юний, тия сѣщитѣ шайки, подпомогнати изключително отъ полицията, начело съ г. Бечевъ, извършиха атентатъ въ двора на нѣкой си Данаилъ Драгановъ, където намѣрихме спасение. Пита ме г. Ецовъ — удоволствие може да му прави туй — къде сѣмъ билъ? Скачахъ, по принуда, за спасение, търсѣхъ да спася живота си, както всичкитѣ десетина души, които бѣхме. Скачахъ отъ втория етажъ на хотелъ „Солунъ“. Скрихме се въ единъ дворъ. А полицията, заедно съ шайкитѣ, бѣше вече блокирала цѣлия кварталъ. Изходъ нѣмаше. Дойдоха, начело съ детектива, когото околийскиятъ началникъ остави въ хотела за охрана, четирима униформени полицаи, хванаха Недѣлка, хванаха Коста Тодоровъ. Поваляха ги — бой, мушкане съ ножове, съ ками. Благодарение, че се чу, че прокурорътъ идва, та тѣзи хора се спасиха по едно члдо. Върху мене не се посегна. Какво е било намѣрението имъ, не зная. Никой не посегна върху мене. Азъ бѣхъ вкамененъ, защото оръжие не притежавамъ и защото се виждахъ безсиленъ да помогна. Кѣмъ едни ками и ножове играятъ, други съ карабини се биятъ, полицаитѣ стрелятъ!

М. Бечевъ (д): Ужасъ!

С. Митковъ (з): Ужасъ, наистина. Нѣмамъ езикъ. Нѣмамъ думи да го опиша.

Б. Ецовъ (д): Въ телеграмата до „Пладне“ полицията се обвиняваше въ бездействие. Въ бездействие се обвиняваше най-напредъ полицията. Защо говорите тия празни приказки?

С. Митковъ (з): Трѣбваше да се стигне дотамъ, че самозабравили се, . . .

Б. Ецовъ (д): Защо се отклонявате? Защо не говорите за провокацията, за възгласа „Да живѣе Югославия“?

С. Митковъ (з): Не е въ твоя полза, бе Ецовъ! Изслушай ме.

Б. Ецовъ (д): Кажете, вѣренъ ли е този фактъ? Признавате ли го?

С. Митковъ (з): Изслушай ме. Вземи си бележка и после ме опровергай. Азъ по-добре знамъ фактитѣ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. Митковъ! Вие имате питане по този въпросъ. Тогава ще говорите по него.

С. Митковъ (з): Азъ не се отказвамъ отъ питането си.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Като имате питане за ломската случая, когато дойде да се разглежда това питане, тогава ще говорите. Иначе ще трѣбва и азъ сега да стана да Ви отговарямъ.

С. Митковъ (з): Ние трѣбва да констатираме въ този моментъ, че вашитѣ органи, г. министре, се вдѣхновяватъ, може би, отъ най-високото мѣсто.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: По този въпросъ ще Ви отговоря, когато си развиете питането. Тогава ще Ви отговоря, за да видите, че отначалото до края говорите невѣрни работи.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Свършете, г. Митковъ. Още 5 минути имате.

С. Митковъ (з): Вие ще отговорите, г. министре, но вие не можете да се скривате само задъ нѣкакви си фиксъ идеи демократически, че сте за реда, че сте за законността, . . .

Б. Ецовъ (д): Вѣрно е, че сме за законността и реда.

С. Митковъ (з): . . . когато животътъ на гражданитѣ всѣки день се намира въ опасностъ. Не е ли нужно, г. министре, да Ви заявя на Васъ лично. . .

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Като Васъ хора дезертьори отъ Земледѣлския сѣюзъ правятъ пакостъ. (Смѣхъ и възбуждения отъ земледѣлцитѣ — крило „Стамболийски—Врабча“ и отъ други земледѣлци)

Моля! Той е дезертьоръ отъ Земледѣлския сѣюзъ. Азъ ще докажа това.

С. Митковъ (з): Докажете го! Азъ искамъ всички да бѣдатъ такива дезертьори като мене.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Що се отнася до мене, азъ въ 10^{1/2} ч. презъ нощта, сѣщата вечеръ още, осигурихъ живота и пѣтя на Вашитѣ другари.

С. Митковъ (з): Азъ много добре зная, че сѣмъ дезертьоръ за Васъ, но за земледѣлска България не сѣмъ дезертьоръ.

Н. Захариевъ (з): А вие, г. министре, сте дезертьоръ отъ демокрацията въ България.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Никого не сѣмъ билъ при Вашата лична демокрация. Азъ само едно знамъ: който се цели отъ своята партия е дезертьоръ.

Н. Захариевъ (з): Не можете вие да сѣдите, не сте вие сѣдия. Вие сте само министъръ на полицията.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Не сѣмъ сѣдия — сѣдия ще бѣде народътъ — но азъ казвамъ само моето мнение.

Н. Захариевъ (з): Вие ще сѣдите!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Не е въпросътъ за сѣдия. Азъ си казвамъ мнението.

Н. Захариевъ (з): Не си пѣхайте гагата тамъ, дето не Ви е мѣстото!

С. Митковъ (з): (Кѣмъ министъръ д-ръ А. Гиргиновъ) Много Ви боли, изглежда, но фактътъ е този.

Н. Захариевъ (з): (Кѣмъ министъръ д-ръ А. Гиргиновъ) Вие се мѣстите да спасите Гичева, но не можете го спаси.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма отъ що да го спасявамъ.

Б. Ецовъ (д): (Кѣмъ Н. Захариевъ) Не сте вие, въ свѣки случай, който ще съборите Гичева. Това е истината!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

И. п. Рачевъ (з): (Кѣмъ Б. Ецовъ) Блазе му на Гичева, че такива като тебе го защищаватъ!

Н. Захариевъ (з): Спасенъ е вече Гичевъ! Борисъ Ецовъ го спаси!

Б. Ецовъ (д): Гичевъ нѣма нужда отъ моята защита. Докато Гичевъ работи за България, за българския народъ, вие служите на чужди каузи. Вие сте предатели!

Н. Захариевъ (з): Честитъ е Земледѣлскиятъ съюзъ!
(Пререкания между Б. Ецовъ отъ една страна и А. Аврамовъ и И. Дуковъ отъ друга страна)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Продължително звъни) Тишина, г-да!

С. Митковъ (з): Г. г. народни представители! Азъ съмъ съгласенъ г. Гиргиновъ да ми казва, че съмъ билъ дезерторъ отъ Земледѣлския съюзъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Цепнишъ се.

С. Митковъ (з): Неговото гледище е много право, защото той чрезъ тоя Земледѣлски съюзъ иска да се крепи и да стои на това мѣсто. Мене не може да ме намѣрите да крепя една гнила и отречена отъ цѣлия български народъ власт, каквато е днешната! (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ — крило „Стамболийски—Врабча“ и отъ други земледѣлци) Други можете да намѣрите. Вие затискате съ прѣстъ пробитата лодка на Народния блокъ, която се напълни вече съ вода и която скоро, много скоро, ще потъне. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ — крило „Стамболийски—Врабча“ и отъ други земледѣлци) Това ще го знаете! Но г. Гиргиновъ, разликата между Васъ и онѣзи (Сочи сговориститѣ), които свали народътъ на 21 юний, е тази, че въ онѣзи имаше доблестта да кажатъ: „Избихме 30.000 души“,...

Отъ мнозинството: А-ха-а! Такова нѣщо не казватъ! (Смѣхъ)

С. Митковъ (з): ... а вие нѣмате и тази доблестъ. Вие, г. Гиргиновъ, лично имате единъ аршинъ, съ който мѣрите, и който никой не го знае колко е дълъгъ и колко широкъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моятъ аршинъ ето какъвъ е. Вие говорите за пробита лодка и за потъването на лодката, ама Вие бѣгате отъ тази лодка. Изглежда, че сте нѣкой плъхъ, защото плъховетѣ обикновено първи бѣгатъ при потъване на лодката.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Вѣрно ли е, че Вие сте били водителъ на шпицъ-команди?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вѣрно е!

А. Аврамовъ (з. Ст. В): Тогава нѣмате разлика съ онѣзи (Сочи сговориститѣ).

С. Митковъ (з): Азъ съмъ излѣзълъ тукъ да кажа разбиранията на Земледѣлския съюзъ, на всички онѣзи народни представители отъ земледѣлската парламентарна група, които още смѣтатъ, че живѣятъ съ болкитѣ на този народъ.

Ние отричаме, както ви заявихъ, Народния блокъ, въ лицето на днешното правителство, което съ едно лекомислие проигра интереситѣ на цѣлия български народъ. Ние високо издигаме лозунга за съсловенъ Парламентъ, за управлението на съсловията, защото виждаме, че единъ такъвъ Парламентъ, като днешния, не е годенъ да даде абсолютно нищо. (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звѣни)

С. Митковъ (з): Г. г. народни представители! Тази Камара, по моитѣ схващания, се явява абсолютно негодна и ние ще трѣбва да способствуваме чакъ по-скоро да си отиде. Нека народътъ, у когото ние имаме вѣра, каже своята дума.

Х. Манафовъ (д): Вие отъ кое съсловие ще бѣдете — отъ това въ Югославия ли?

С. Митковъ (з): Азъ съмъ билъ и ще бѣда отъ земедѣлското съсловие. Ние ще следваме беззавѣтно идеалитѣ и заветитѣ на Александъръ Стамболийски, който не е между живитѣ, но който около своитѣ идеи обединява 3/4 отъ българския народъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звѣни)

С. Митковъ (з): Ето защо нека въ последния моментъ да се проникнемъ отъ голѣмото съзнание за отговорността, която носимъ, за да може да способствуваме въ

този Парламентъ за всичко онуй, което би било добро за нашата нация. Нѣма другъ пѣтъ, нѣма другъ изходъ. Днешното правителство не може да се оплаче, че не е имало послушно болшинство. Никое друго правителство не може да се похвали съ такова болшинство. Но то нѣма желание да работи за народа, защото стои далечъ и много далечъ отъ народнитѣ болки, отъ народнитѣ нужди и отъ народнитѣ въжделения.

Прочее, ние ще се мѣчимъ да създадемъ едно такова правителство чрезъ тази Камара. Ако не успѣемъ, заявихъ го, ще се мѣчимъ да се разгони тази Камара, народътъ да си докара друга, по пѣтя и само по пѣтя на идеитѣ на Земледѣлския съюзъ. И вие, които викате, които крѣкате, ...

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звѣни)

С. Митковъ (з): ... които сте на топло, ще видите, че народътъ знае много добре, кои сѣ му приятели и кои врагове, ...

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звѣни)

С. Митковъ (з): И знае и познава кой трѣбва да го управлява. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ — крило Стамболийски — „Врабча“ и отъ други земледѣлци)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Стоянъ Джабарски.

Обажда въ: Нѣма го.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. д-ръ Георги Димитровъ.

Обажда въ: Нѣма го.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Атанасъ Буровъ.

Обажда въ: Нѣма го.

А. Пиронковъ (д. сг): Г. Буровъ е заетъ тази вечеръ, понеже има вечеря и приемъ въ Английската легация.

А. Аврамовъ (з. Ст. В): А г. д-ръ Димитровъ го боли гърло.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Георги Юртовъ.

Обажда въ: Нѣма го.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Димитъръ Дрънски.

Обажда въ: Нѣма го.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Тома Константиновъ.

Обажда въ: Нѣма го.

Т. Торбовъ (д): Г. председателю! Да се отложи заседанието за утре.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Поради изчерпване на листата ...

А. Пиронковъ (д. сг): Моля Ви се. Да се уясни въпросътъ.

Г. Буровъ бѣше тукъ и бѣше готовъ да говори.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Азъ го предупредихъ, че може да му дойде редътъ. Той ми каза, че ималъ вечеря.

А. Пиронковъ (д. сг): Да, има вечеря.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Азъ го предупредихъ, че може да му дойде редътъ, ...

А. Пиронковъ (д. сг): Но дипломатическа вечеря има.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: ... защото нѣкой отъ записанитѣ оратори може да отсъствува.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Парламентътъ не може да го чака.

А. Пиронковъ (д. сг): Той не е отишелъ на частна вечеря, а изпълнява единъ дългъ на общественникъ. (Възражения отъ земледѣлците) Азъ моля да му се даде възможност да говори утре, защото тая вечеръ той върши една обществена работа.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Азъ ви съобщавамъ, че го предупредихъ, че нѣкой отъ записанитѣ оратори може да отсъствува и затова може да му дойде редътъ, а той ми каза, че билъ ангажиранъ на вечерята на г. Вато. Това е вѣрно.

Нѣкой отъ мнозинството: Дебатитѣ сж прекратени.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. II): Оня день отложихте заседанието рано, а когато дойде сега редъ за г. Бурова, не може. Имате и доказателства, че г. Буровъ не може да се яви сега.

П. Стайновъ (д. сг): Пъкъ и нѣмате кворумъ, за да гласувате преустановяване на дебатитѣ. За да се гласува прекратяване на дебатитѣ, трѣбва да има кворумъ. Нѣмате кворумъ, затуй недейте настоява, моля Ви се.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Дебатитѣ сж приключени.

П. Стайновъ (д. сг): Но не може да преустановите разискванията, понеже нѣма кворумъ, за да се вземе такава решение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Нѣма нужда отъ никакво гласуване. Листата на ораторитѣ е изчерпана.

С. Савовъ (д): Изчерпана е листата на ораторитѣ и свършено. Нѣма никакво гласуване, за да трѣбва кворумъ.

П. Стайновъ (д. сг): Тогава да гласуваме и отговора на тронното слово! Не можемъ да гласуваме сега нищо. Недейте настоява.

С. Савовъ (д): Нѣма защо да гласуваме сега отговора на тронното слово. Трѣбва да се изкажатъ групитѣ, които не сж се изказали.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Въ утрешното заседание ще се изкажатъ неизказанитѣ се парламентарни групи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Предлагамъ да се вдигне заседанието съ сжщия дневенъ редъ за утре.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които сж съгласни съ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. и 37 м.)

Председателъ: **АЛ. МАЛИНОВЪ**

Подпредседателъ: **Н. ШОПОВЪ**

Секретаръ: **Д. ТОТЕВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**